

Juulia Carpén
Sanni Loponen

Opiskelijaohjaus synnytyssalissa –
käsikirja kätilöille ohjauksen tueksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kätilö AMK
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
23.04.2012

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Juulia Carpén, Sanni Lopenen Opiskelijaohjaus synnytyssalissa – käsikirja kättilöille ohjauksen tueksi 33 sivua + 4 liitettä 23.04.2012
Tutkinto	Kättilö AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kättilötyö
Ohjaaja	Lehtori Eija Raussi-Lehto, ThM Terveys- ja hoitoala
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli kättilöopiskelijoiden saaman ohjauksen laadun edistäminen Jorvin synnytyssosastolla tapahtuvan harjoittelujakson aikana. Opinnäytetyön tarkoituksena oli konkreettisen materiaalin tuottaminen Jorvin synnytyssosaston kättilöille opiskelijaohjauksen kirjalliseksi tueksi. Opinnäytetyö on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Hyvä syntymä –hanketta, jonka tavoitteena on muun muassa edistää näyttöön perustuvan kättilötyön osaamista ja toteuttamista.</p> <p>Laadukas opiskelijaohjaus on tärkeä osa terveydenhuoltoalan koulutusta, ja olennaista on, että ohjaava henkilökunta saa tarkoituksenmukaista koulutusta ohjauksen toteutusta varten. Opinnäytetyön raporttiosuudessa tarkastellaan tasokkaaseen opiskelijaohjaukseen liittyviä tekijöitä, keskittyen erityisesti kättilöopiskelijoiden ohjaamiseen synnytyssaliharjoitteluissa. Tutkitun tiedon perusteella etsittiin apuvälineitä opiskelijaohjauksen toteuttamista ja kehittämistä varten. Pyrkimyksenä oli samalla kehittää opiskelijamyönteistä ilmapiiriä, jossa opiskelijat rikastuttavat osastoa sekä ovat tasavertaisia muun henkilökunnan kanssa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että tasokas opiskelijaohjaus on useista tekijöistä koostuva kokonaisuus, jonka ylläpitämiseen ja kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota myös tulevaisuudessa. Tuotoksena syntyneen käsikirjan avulla haluttiin tuoda helpotusta opiskelijaohjausta toteuttavien kättilöiden arkeen Jorvin synnytyssalissa. Käsikirjaa voidaankin käyttää hyvän opiskelijaohjauksen tukena, ja edesauttaa näin henkilökunnan jaksamista sekä opiskelijoiden harjoittelumyönteisyyttä.</p>	
Avainsanat	ohjaaja, kättilöopiskelija, opiskelijaohjaus, synnytyssali, harjoittelu, käsikirja

Authors	Juulia Carpén, Sanni Loponen
Title	Mentoring Students on the Maternity Ward – A Handbook for Midwives
Number of Pages	33 pages + 4 appendices
Date	23 April 2012
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation	Midwifery
Instructor	Eija Raussi-Lehto, Senior Lecturer, MSc Health Care and Nursing
<p>The purpose of our functional study was to improve the quality of mentoring midwife students during practical training on the maternity ward of the HUS Jorvi Hospital, Espoo, Finland. The aim of the thesis was to produce material for midwives who mentor students. Our study is part of the Good Birth Project, which is financed by the Finnish Ministry of Education and Culture. One of the aims of the Good Birth Project is to enhance evidence-based midwifery.</p> <p>High-quality student mentoring is an important part of health care education, and it is essential that the mentoring staff receives appropriate training and guidance. Moreover, we charted the factors of good quality in mentoring, especially when mentoring midwife students during maternity ward practice. Evidence based knowledge was used to develop and implement tools for student mentoring. The aim of our study was to develop a positive atmosphere in which students enrich the ward and are equal with the other staff.</p> <p>Our study showed that high-quality student mentoring was composed of a number of factors. It is important to maintain and develop the quality of student mentoring in the future as well. The product of our functional study is a manual which provides help for the midwives who mentor students on the maternity ward. The manual may be used as a tool for implementing good student mentoring, and thus, it may contribute to the well-being at work of the hospital staff and the students positive attitude towards practical training.</p>	
Keywords	mentor, midwife student, mentoring, clinical practice, manual, maternity ward

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työtavat ja menetelmät	2
	2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	2
	2.2 Tiedonhakujen kuvaus	3
3	Kätilökoulutus Suomessa	4
	3.1 Kätilöksi opiskeleminen Metropolia Ammattikorkeakoulussa	5
	3.2 Lainsäädäntö ja EU-direktiivit	5
	3.2.1 Ohjattu harjoittelu	6
	3.3 Kätilötyön ammattietiikka	7
4	Tietoperusta	8
	4.1 Kätilöopiskelija	8
	4.1.1 Synnytyksen hoitoon liittyvä kätilötyö	9
	4.1.2 Ammatillinen kehittyminen	9
	4.1.3 Kätilöopiskelija synnytyssaliharjoittelussa	10
	4.1.4 Synnytyssaliharjoittelun osaamistavoitteet	12
	4.2 Harjoittelun onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä	13
	4.2.1 Hyvä oppimisympäristö	13
	4.2.2 Yhteistyö koulun kanssa	15
	4.2.3 Opiskelijatytytyväisyys	15
	4.3 Opiskelijaohjaus	16
	4.3.1 Ohjauksen merkitys	16
	4.3.2 Ohjaus hoitotyön harjoittelussa	17
	4.3.3 Ohjauksen kehittäminen	19
	4.4 Harjoittelun ohjaaja	19
	4.4.1 Hyvän ohjaajan ominaisuuksia	20
	4.4.2 Ohjaajan rooli	21
	4.4.3 Opiskelijaohjaus synnytyssalissa	22
	4.5 Palaute ja arviointi	23
5	Opinnäytetyöprosessin kuvaus	25
6	Pohdinta	26
	Lähteet	30
	Liitteet	

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on kättilöopiskelijoiden saaman ohjauksen laadun edistäminen synnytysosastolla tapahtuvan harjoittelujakson aikana. Työ on työelämälähtöinen, toiminnallinen opinnäytetyö, jonka puitteissa laadittiin kirjallinen opiskelijaohjauskäsikirja Jorvin synnytyssalin kättilöille. Opiskelijaohjaus on tärkeä osa terveydenhuoltoalan koulutusta, ja se koskee niin ohjaajia, opiskelijoita kuin ammattikorkeakoulun opettajiakin. Ohjauksen tulee olla laadukasta, ja olennaista on, että ohjaava henkilökunta saa tarkoituksenmukaista koulutusta ohjauksen toteutusta varten. Ihannetilanteessa jokainen opiskelija saa laadultaan yhtä hyvää ohjausta, sillä onnistuneilla harjoittelukokemuksilla on suuri vaikutus opiskelumotivaatioon. Opiskelijaohjausta toteuttavien ammattilaisten on tärkeää tiedostaa olleensa itsekin joskus opiskelijoita ilman kokemuksen tuomaa tietoa ja taitoa. Ohjaaminen kannattaa myös nähdä eräänlaisena panostuksena tulevalle hoitotyölle, sillä opiskelijat voivat olla tulevia työyhteisön jäseniä (Helin 2004: 49-50).

Opinnäytetyön produktiivisen osuuden ideointi toteutettiin yhteistyössä Jorvin synnytyssalin osastonhoitajan sekä opiskelijavastaavan kanssa. Yhteisen keskustelun pohjalta opinnäytetyön perspektiiviksi muodostui ensisijaisesti ohjaajalähtöinen näkökulma. Lisäksi osaston toiveena oli, että lopullinen tuotos olisi selkeä, napakka kokonaisuus kirjallisessa muodossa. Internet-pohjaisen oppaan käytettävyys koettiin käytännössä heikommaksi – paperiversio sekä saavuttaa että palvelee kohderyhmää paremmin.

Lähtökohtana opinnäytetyön toteutukselle oli tekijöiden kiinnostus opiskelijaohjauksen kehittämistä kohtaan. Varsinaisia kättilöopiskelijoiden ohjaajille tuotettuja suomenkielisiä oppaita ei löydetty tiedonhakujen kautta, mutta tarvetta tällaiselle opiskelijaohjauksen kehittämistyölle koettiin olevan. Tavoitteeksi muodostuikin opiskelijaohjauksen laadun kehittäminen Jorvin synnytysosastolla, jotta siellä voitaisiin tulevaisuudessa entistä paremmin ottaa huomioon ohjaajien, ja sitä kautta myös opiskelijoiden tarpeet. Opinnäytetyön tarkoituksiksi määriteltiin puolestaan konkreettisen materiaalin tuottaminen Jorvin synnytysosaston kättilöille opiskelijaohjauksen kirjalliseksi tueksi. Opiskelijaohjauksen toteuttaminen ilman minkäänlaisia kirjallisia apuvälineitä tai ohjeita voi olla hankalaa sekä jäsentymätöntä varsinkin aloitteleville ohjaajille.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tuotos on käsikirja Jorvin synnytysosaston opiskelijajohtajien toteuttaville kättilöille. Tutkitun tiedon perusteella etsittiin apuvälineitä opiskelijajohtajien toteuttamista ja kehittämistä varten. Pyrkimyksenä oli samalla kehittää opiskelijajointeista ilmapiiriä, jossa opiskelijat rikastuttavat osaston ammattitaitoa sekä ovat tasavertaisia muun henkilökunnan kanssa. Ammattitaitoa edistävät harjoittelujaksot ovatkin keskeinen osa kättilökoulutusta, ja niiden tavoitteena on tukea kättilöksi oppimista vahvistamalla teorian ja käytännön välistä yhteyttä (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2011). Opinnäytetyön tuloksena syntyneitä käsikirjoja voidaankin käyttää hyvän opiskelijajohtajien tukena, ja edesauttaa näin henkilökunnan jaksamista sekä opiskelijoiden harjoittelumyönteisyyttä.

Opinnäytetyö on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Hyvä syntymä – hanketta. Hankkeen tavoitteena on muun muassa edistää näyttöön perustuvan kättilötyön osaamista ja toteuttamista. Yhteistyökumppaneina ovat HUS, Hyvinkään ja Jorvin sairaalan synnytysyksikkö, OYS Oulun yliopistollisen sairaalan synnytysyksikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Kättilöliitto sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Hankkeeseen liittyen yhteistyössä olevien ammattikorkeakoulujen terveys- ja hoitoalan opiskelijat tuottavat useita erilaisia opinnäytetöitä. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2011).

2 Työtavat ja menetelmät

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyö on toiminnallinen, ja se koostuu raporttiosasta sekä valmiista tuotoksesta, opiskelijajohtajien käsikirjasta. Opiskelijajohtajien liittyen löydettiin runsaasti sekä suomen- että englanninkielisiä tutkimuksia, opinnäytetöitä ja artikkeleita, joten lähteenä käytettiin jo olemassa olevaa tutkittua tietoa. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on käytännön työn ohjeistaminen, opastaminen, järjestäminen tai järjeistäminen. Tuotoksena syntynyt valmis produkti voi olla esimerkiksi ammattilaisille tehty ohje, opas tai jonkin tapahtuman järjestäminen. Oikeaoppisessa toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutus ja raportointi yhdistyvät tutkimusviestinnän keinoin. (Vilka & Airaksinen 2003: 9.)

Ammattikorkeakouluopintojen tavoitteena on, että valmistunut opiskelija olisi alansa asiantuntija, joka hallitsee kehittämisen ja tutkimuksen perusteet. Toiminnallinen opinnäytetyö onkin parhaimmillaan työelämälähtöinen sekä käytännönläheinen - se ohjaa tulevaa ammattilaista esimerkiksi työskentelyn tutkimukselliseen asenteseen. (Vilkkä & Airaksinen 2003: 10.) Opinnäytetyön aiheen olisi hyvä kytkeytyä koulutusohjelman opintoihin, sekä olla opiskelijaa itseään motivoiva ja kiinnostava. Mahdollisuuksien mukaan opiskelija voi opinnäytetyön avulla luoda jo opiskeluaikana kytköksiä myös työelämään. (Vilkkä & Airaksinen 2003: 16.)

Opinnäytetyön aihe on työelämälähtöinen, sillä valmis tuotos on tarkoitettu ammattilaisten käyttöön käytännön työn avuksi Jorvin synnytyssalissa. Tuotetta kehitellessä otettiin huomioon heidän tarpeensa ja toiveensa. Työssä näkyy myös ammattikorkeakoulun ja työelämän välinen yhteys, joka koettiin hedelmälliseksi ja kummallekin osapuolelle rikastuttavaksi tekijäksi. Opiskelijat pystyvät usein tuomaan esille tuoreita näkökulmia ammattilaisille rutiininomaisiin työtehtäviin.

2.2 Tiedonhakujen kuvaus

Ennen tiedonhakujen tekemistä käytiin läpi eri tiedonhakuportaaleja sekä mahdollisia hakusanayhdistelmiä Metropolia Ammattikorkeakoulun informaation kanssa. Koska kättilön työnkuva ei ole kaikissa maissa samankaltainen kuin Suomessa, tutkimukset rajattiin niihin, jotka käsittelevät Suomen, Ruotsin, Norjan tai Iso-Britannian kättilötyötä. Materiaalina käytettiin myös muuta aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Aiheen rajaamiseksi käytettiin tiedonhakujen pohjana seuraavankaltaisia tutkimuskysymyksiä:

- Millaista on hyvä opiskelijaohjaus?
- Mitä ovat hyvän ohjaajan ominaisuudet ja tehtävät?
- Millaisia apuvälineitä voidaan käyttää ohjauksen tukena?

Tiedonhaut tehtiin 24.–26.10.2011. Tietokantoina käytettiin Nelli-, Linda- sekä Cinahl-portaaleja. Tiedonhakuja suoritettiin myös Medic-tietokannasta, mutta sopivia tutkimuksia ei aiheeseen liittyen löytynyt. Hakusanoina käytettiin mm. *hoitotyö? + ohjat? harjoit?* sekä *midwifery AND education AND mentoring* (Liite 1.). Haut rajattiin aikava-

lille 2001–2011, sillä opinnäytetyöhön haluttiin mahdollisimman tuoretta ja ajankohtaista tietoa. Hakujen perusteella hyväksyttiin yhteensä 20 lähdettä.

Aineistoihin, hankkeeseen sekä opiskelijaohjauksen nykytilaan tutustumisen jälkeen keskusteltiin Jorvin synnytyssalin osastonhoitajan sekä opiskelijavastaavan kanssa heidän toiveistaan ja tarpeistaan lopullista tuotosta kohtaan. Oppaan kuvitus sekä sisältö suunniteltiin ja toteutettiin itse. Tavoitteena oli, että lopputulos olisi tiivistetty, kätevä ja käyttökelpoinen ohjaajille. Tietoperustan kokoamisessa käytettiin monipuolisesti eri tietolähteitä, jolloin saatiin realistista, ajankohtaista sekä kaivattua tietoa ohjauksesta ja sen kehittämisestä. Lopullista produktia hyödynnetään mahdollisimman laajasti tulevaisuuden opiskelijaohjauksen kehittämisessä. Opas koostuu mm. seuraavista otsikoista:

- Metropolia Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisia synnytyssaliharjoitteluiden tavoitteita
- Ohjaajan rooli
- Vinkkejä palautteen ja arvioinnin antamiseen

3 Kätilökoulutus Suomessa

Suomessa kätilöksi voi kouluttautua Turussa, Tampereella, Helsingissä, Jyväskylässä, Kuopiossa, Lahdessa ja Oulussa. Ruotsinkielistä kätilökoulutusta on tarjolla Helsingissä sekä Vaasassa. (Kätilöliitto 2009.) Kätilön 4,5-vuotinen tutkinto on EU-direktiivien säätlemää. Opinnot sisältävät yhteensä 135 opintopistettä harjoittelua. Tämä opintopistemäärä sisältää ohjatut harjoittelut hoito- ja kätilötyön toimintaympäristöissä sekä erilaisia projekteja ja laboraatio- ja simulaatio-opiskelua. Käytännön harjoittelussa opiskelijaa ohjaavat tehtävään nimetyt hoitotyön ammattilaiset sekä ammattikorkeakoulun opettajat. (Opetusministeriö 2006.)

Mielekkäällä opiskelulla on myös yhteiskunnallista merkitystä terveydenhuoltoalan tulevaisuudelle, sillä ammattilaisia tarvitaan jatkuvasti lisää takaamaan väestön hyvinvointi. Kätilö on seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntija sekä edistäjä - kätilötyö onkin laajaa osaamista vaativa kokonaisuus, joka rakentuu mm. arvoista, etiikasta, lainsä-

dännöstä, tiedoista, taidoista sekä monikulttuurisesta osaamisesta nyky-yhteiskunnan tarpeisiin vastaten. Kätilön ammattiin johtava koulutus sisältää myös sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinnon. (Opetusministeriö 2006.)

3.1 Kätilöksi opiskeleminen Metropolia Ammattikorkeakoulussa

Tässä opinnäytetyössä käsitellään kätilöopintoja ja sen tavoitteita Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Opinnot jakautuvat yhdeksään juonteeseen: kliininen, päätöksenteko-, vuorovaikutus-, eettinen, ohjaus-, terveyden edistämisen, johtamis- ja yhteistyö-, kehittämis- sekä hoitotyötä tukeva osaaminen. Juonteiden sisältö muodostuu teoreettisen viitekehyksen pohjalta, joka puolestaan tarkoittaa olennaiset opittavat asiat. Opintojen edistyessä ydinsisällöistä muodostuu yhtenäinen, opiskelijan tietoja ja taitoja syventävä kokonaisuus. Ammatillinen osaaminen kehittyy juonteisiin liittyvissä harjoitteluissa. Opinnot on suoritettava hyväksytysti ennen osallistumista harjoittelujaksoille. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2011.)

Opetussuunnitelman mukaiseen kätilökoulutukseen sisältyy yhteensä 10 harjoittelujaksoa. Osa näistä harjoitteluista, esimerkiksi kliinisen hoitotyön perusteet sekä sisätauti-potilaan hoitotyö, sisältyvät sairaanhoitajakoulutukseen. Opintojen loppuvaiheessa kätilöopiskelijat suorittavat kaksi kahden kuukauden mittaista synnytyssaliharjoittelua, joista kaksi viikkoa suoritetaan simulaatio-opiskeluna. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2011.) Useimmiten synnytyssalijaksot ovat kätilöopiskelijoiden eniten odottamia harjoitteluita. Niihin suhtaudutaan jännittynein, mutta toisaalta innokkain sekä motivoitunein mielin.

3.2 Lainsäädäntö ja EU-direktiivit

Hoito- ja terveysalan koulutuksista valmistuu terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joiden ammatinharjoittamista valvotaan esimerkiksi potilasturvallisuuden sekä väestön yhdenvertaisten terveyspalveluiden takaamiseksi. (Opetusministeriö 2006.) Kätilön ammattia saa harjoittaa vain ammattikorkeakoulussa kätilötutkinnon suorittanut, laillistettu ammattihenkilö (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, 5 §). Valmistuva kätilö saa todistuksen kätilön ja sairaanhoitajan koulutuksesta suoritettuaan

hyväksytty 270 opintopistettä. Lisäksi Terveystieteiden tutkimuskeskus laillistaa hänet hakemuksen sekä ammattikorkeakoulun ilmoituksen perusteella terveydenhuollon työntekijäksi. (Opetusministeriö 2006.)

EU-direktiivien määrällistä toteutumista, kuten 40 synnytyksen itsenäistä hoitamista, seurataan Kättilöopiskelijan työkirjan avulla. Siihen kootaan EU-kriteerien mukaiset suoritteet ohjatusta harjoittelusta opiskelun ajalta (Liite 2.). Oppimis- ja harjoittelutilanteet dokumentoidaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, joten työkirja toimii CV:n tapaan koko EU:n alueella. Opiskelija on itse vastuussa kirjan täydentämisestä sekä ohjaajan allekirjoituksen saamisesta suoritteiden hyväksymiseksi. Ojajarvi tuo tekemässään Pro gradussa (2007: 6) esille, että vaikka suorituksia seurataankin Kättilöopiskelijan työkirjan avulla, on tutkinnon läpäisemisen edellytyksenä kättilön ammattiin vaadittavien tietojen ja taitojen hallitseminen. Tässä näkökulmassa korostuu se, että suoritusten määrään panostamisen lisäksi tulisi panostaa myös oppimismenetelmien ja -tilanteiden laatuun.

3.2.1 Ohjattu harjoittelu

Kättilön opinnot sisältävät yhteensä 135 opintopistettä harjoittelua. Ohjattu kliininen harjoittelu on ammattitaitoisen henkilökunnan ja ammattikorkeakoulun opettajan ohjaamaa, ja se toteutuu henkilökunnan valvonnassa ja ohjauksessa. Olennaista onnistuneen harjoittelun kannalta on tiivis yhteistyö ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä. Harjoittelut toteutetaan ammattikorkeakoulujen hyväksymissä terveysalan toimintaympäristöissä, joissa ohjauksen tulee olla korkeakoulutasoista. Kättilötyön harjoittelun toimintaympäristöjä ovat mm. naistentautien osastot, äitiysneuvolat, lapsivuodeosastot sekä synnytysosastot. Harjoitteluiden aikana opiskelija harjoittelee ja syventää kättilön työssä tarvittavia taitoja, kuten vankkaa teoreettista tietopohjaa, itsenäistä päätöksentekokykyä, klinisiä taitoja, ongelmaratkaisukeinoja sekä hyviä vuorovaikutustaitoja toimiakseen hyvässä yhteistyössä sekä asiakkaiden että moniammatillisen työryhmän kanssa. (Opetusministeriö 2006.)

Harjoittelujaksoilla saamiensa oppimiskokemusten myötä opiskelijan asiantuntijuus alkaa kehittyä - harjoittelut luovatkin tärkeän pohjan opiskelijoiden ammatillisen kasvun

edistämiselle. Niiden aikana opiskelijoille muodostuu arvokasta kokemusta ja tietämystä terveydenhuollon suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä. Harjoittelupaikoilla tulisi olla riittävät valmiudet tarjota terveysalan opiskelijoille asianmukaisia oppimistilanteita ja –mahdollisuuksia, jotka vastaavat kunkin opiskelijan tarpeita sekä jaksolle asetettuja tavoitteita. (STM 2004.)

3.3 Kätilötyön ammattietiikka

Hoitotyön etiikka on tiedonala, jossa käsitellään ammatilliseen hoitotyöhön liittyviä oikean ja väärän kysymyksiä (Leino-Kilpi & Välimäki 2009: 19). Kätilön ammatillisen etiikan perustaksi käsitetään ihmisarvon kunnioittaminen, ihmisen ymmärtäminen ainutkertaisena kokonaisuutena sekä asiakkaan oikeuksien huomioiminen. Kätilöllä on myös valmiudet tunnistaa työhönsä liittyviä eettisiä ongelmia. (Kätilöliitto 2004.) Hoitotyössä jokainen kohtaa lähes päivittäin tilanteita, joissa joutuu käsittelemään eettisiä kysymyksiä ja ongelmia.

Kätilöiden ammattietiikkaa ohjaavat Suomen Kätilöliiton laatimat, Kansainvälisen kätilöliiton (ICM) eettisiä ohjeita mukailevat periaatteet. Lisäksi seurataan sairaanhoitajien eettisiä ohjeita, sekä terveydenhuoltoalan yhteisiä eettisiä periaatteita. (Leino-Kilpi & Välimäki 2009: 173.) Käytännön työssä kätilön toimintaa ohjaavat keskeiset periaatteet, joita ovat itsemääräämisoikeus, tasa-arvo, yksilöllisyys, terveyskeskeisyys, vastuullisuus, turvallisuus, jatkuvuus, perhekeskeisyys sekä omatoimisuus. (Kätilöliitto 2004.) Jokaisen kätilön olisi hyvä omaksua nämä eettiset periaatteet osaksi harjoittamaansa hoitotyötä.

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunta ETENE:n kannanoton mukaan myös synnytyksen hoitoon liittyy omia eettisiä erityispiirteitä. Korkeatasoiseen synnytyksen hoitotyöhön kuuluu olennaisesti ihmisarvo ja sen kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, asiakkaiden yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus sekä kätilön vastuullinen ammattitaito ja osaaminen. Keskeisinä arvoina korostuvat myös sikiön, lapsen, äidin sekä koko perheen oikeus terveyteen ja hyvinvointiin. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus laadukkaisiin, nopeasti saatavilla oleviin sosiaali- ja terveyshuollon palveluihin, joiden jatkuvuus on myös taattu. Palveluiden tulee tasoltaan vastata perheiden tarpeita ja odotuksia. (STM 2010.)

4 Tietoperusta

Opinnäytetyön tavoitteena oli opiskelijaohjauksen laadun edistäminen Jorvin sairaalan synnytysosastolla. Aihetta tarkasteltiin pääasiassa ohjaajan näkökulmasta, ottaen kuitenkin huomioon myös opiskelijan osaamistavoitteet ja odotukset. Hyvän ohjaussuhteen ja kaikille osapuolille antoisan harjoittelujakson muodostumiseen vaikuttavatkin lukuisat tekijät. Aiheesta tehtyjen tutkimusten tarjoamien tietojen, sekä opinnäytetyön tekijöiden omien kokemusten pohjalta laadittiin opiskelijaohjausta laajasti käsittelevä tietoperusta. Sen perusteella toteutettiin sisältö opiskelijaohjauskäsikirjalle. Aineistoksi valittiin erityisesti kätilötyön ohjaajia ja opiskelijoita koskevaa tietoa, mutta mukana on myös muita hoitoalan ohjaustilanteita sekä yleisesti hoitotyötä käsittelevää materiaalia. Työn tärkeimmät johtopäätökset on koottu tuotoksena syntyneeseen opiskelijaohjauskäsikirjaan.

4.1 Kätilöopiskelija

Tässä työssä keskityttiin kätilöopiskelijoiden ohjaukseen synnytyssaliharjoitteluiden aikana. Synnytyssaliharjoittelut suoritetaan opintojen loppuvaiheessa. Suomalaisista ammattikorkeakouluista käsiteltiin ainoastaan Metropolia Ammattikorkeakoulun kätilöopintoja. Metropolia AMK:n kätilön ammattikorkeakoulututkinto on kestoaltaan 4,5-vuotinen (270 op), ja siihen sisältyy lisäksi sairaanhoitajan pätevyyden saavuttaminen. Opiskelu on käytännönläheistä ja työelämään valmentavaa, ja opinnot pitävät sisällään 135 opintopistettä harjoittelua. Harjoittelut toteututetaan hoito- ja kätilötyön klinisissä toimintaympäristöissä, ja lisäksi kädentaitoja harjoitellaan laboraatioympäristössä. Suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on kouluttaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijoita, kätilöitä (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2011.)

4.1.1 Syntymänaikainen kätilötyö

Synnytysten hoidossa kätilön osuus on todella keskeinen ja vaativa. Kätilö hoitaa säännöllisen synnytyksen itsenäisesti (Ylikorkala & Tapanainen 2011: 315). Hyvää hoitotyötä toteuttava kätilö pyrkii vastaamaan yksilöllisesti jokaisen synnyttäjän ja perheen tarpeisiin (Saarikoski 1992: 185). Synnytyssalissa työskentelevän kätilön työ on suurek-

si osaksi itsenäistä, ja kättilöllä tulee olla valmiuksia reagoida nopeastikin vaihteleviin tilanteisiin tarvittaessa kollegoita tai lääkäriä konsultoiden. (Kättilöliitto 2009.) Synnytyksiä hoitavan kättilön osaamisalue on hyvin laaja, sisältäen avautumis-, ponnistus-, jälkeis- sekä synnytyksen jälkeisen hoitotyön. Lisäksi kättilö hallitsee esimerkiksi erilaisia kivunlievitysmenetelmiä, synnytyksen käynnistämiseen ja edistämiseen liittyviä taitoja sekä välillihan leikkauksen ja ompelun. (Eskola & Hytönen 2002.) Synnytyssalityöskentely vaatii myös erilaisten teknisten laitteiden käytön hallintaa (Kättilöliitto 2009).

Metropolia Ammattikorkeakoulussa synnytyssaliharjoitteluita on kaksi, ja ne suoritetaan opintojen loppuvaiheessa. Ennen kutakin harjoittelujaksoa opiskelija suorittaa hyväksytysti siihen liittyvät teoriaopinnot sekä lääkelaskut. Syntymän aikainen kättilötyö 1 –opinnot (3 op) kuuluvat klinisen osaamisen juonteeseen. Opinnoissa harjoitellaan synnytyksen eri vaiheiden hoidon klinisiä taitoja, sekä saadaan perusvalmiudet synnytyksen hoitamiseen. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää normaalin synnytyksen kulun ja siihen vaikuttavat tekijät, sekä syntymänaikaisen vuorovaikutuksen erityispiirteet. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012.)

Syntymän aikainen kättilötyö 2 –opinnot (3 op) suoritetaan ensimmäisen synnytyssaliharjoittelun jälkeen, ja ne kuuluvat päätöksenteko-osaamisen juonteeseen. Niiden aikana harjaannutaan ennakoimaan ja tunnistamaan häiriöitä synnytyksen kulussa, sekä saadaan valmiuksia kiireellisissä, muuttuvissa tilanteissa toimimiseen. Tavoitteena on, että opiskelijalla on perusvalmiudet synnytyksen itsenäiseen hoitamiseen työryhmän jäsenenä. Lisäksi syvennetään valmiuksia näyttöön perustuvassa, itsenäisessä päätöksenteossa sekä eettisessä ja vastuullisessa toiminnassa. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012.)

4.1.2 Ammatillinen kehittyminen

Hoitoalalla työskentelevien tietoperusta koostuu teoreettisesta ja kokemusperäisestä tiedosta. Teoreettinen tieto auttaa ja ohjaa hoitajaa hoitotyön päätöksenteossa, suunnittelussa sekä arvioinnissa. Kokemusperäinen tieto karttuu uran edetessä, jolloin myös varmuus omaa työskentelyä kohtaan kasvaa. Kokemuksien lisääntyessä teoreettinen näkemys syvenee, jolloin hoitaja ymmärtää muuttuvia tilanteita paremmin ja saa taitoja toimia erilaisissa tilanteissa niiden edellyttämällä tavoilla. (Sarvimäki & Stenbock-Hult

1996: 215-217.) Vaikka ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien sisällöt eri oppilaitoksissa vaihtelevatkin, on niiden yleisenä tavoitteena antaa opiskelijoille riittävät valmiudet asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Valmistuneella ammattilaisella on tietoa ja taitoa sekä osaamista kehittää valmiuksiaan asiantuntijana. Ammatillinen kehittyminen on vaihteleva ja vähitellen kypsyvä prosessi, joka jatkuu vielä valmistumisen jälkeenkin. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2004: 15;17.)

Myös Suomen Kättilöliiton raportissa ”Laatua kättilötyöhön – kättilötyön eettiset ja laadulliset perusteet” kuvataan ammatillisen kehittymisen jatkumista koko työuran ajan. Eri-laisten täydennyskoulutusten, alan kirjallisuuden ja projektien avulla kättilöillä on mahdollisuus ylläpitää ja kartuttaa ammattitaitoaan kättilötyön eri osa-alueilla. Työn ohessa kättilö voi myös konsultoida sekä kollegoitaan että muita erityisasiantuntijoita, saaden näin arvokasta ammatillista informaatiota. Mahdollisuuksien mukaan työkierron avulla kättilön kädentaidot pysyvät ajan tasalla. (Kättilöliitto 2004.)

Kättilön teoreettinen sekä kokemuseräinen tietoperusta kasvaa työvuosien myötä. Vas-tavalmistuneiden kättilöiden onkin tärkeää arvostaa ja hyödyntää kokeneempien kolle-goiden tietämystä. Mietola-Koiviston tekemässä Pro gradu –tutkielmassa (2007) tuo-daankin hyvin esille ns. hiljaisen tiedon ja kokemuksen siirtämisen merkitys nuoremmil-le ammattilaisille, sillä nämä asiat ovat kättilön työssä erityisen tärkeitä. Tämä näkökul-ma käy ilmi myös Sonntagin Pro gradu –tutkielmassa (1998: 54), jossa kättilöopiskelijat kertovat arvostavansa vanhempien kollegoiden tietoja ja taitoja, joita ei kirjasta luke-malla opi.

4.1.3 Kättilöopiskelija synnytyssaliharjoittelussa

Ohjatuilla kliinisillä harjoitteluilla on erityisen suuri merkitys kättilön ammattiin oppimi- sessa. Etenkään työssä tarvittavia kädentaitoja ei voi oppia vain kirjasta lukemalla. Synnytyssaliharjoittelussa opiskelija perehtyy ohjattuna käytännön työtehtäviin sekä oppii soveltamaan tietojaan ja taitojaan työelämässä. Opiskelija omaksuu ammatillisen roolin arvoineen, vastuineen sekä itsenäisine työtehtävineen. Harjoittelujaksojen jäl- keen opiskelijalla on realistinen kuva synnytyssalityöstä, sekä koulutuksen vaatima, riittävä osaamistaso.

Sonntag (1998) kätilöopiskelijoille teettämässä kyselyssä kävi ilmi, että varsinkin ensimmäisellä synnytyssalijaksolla oma ohjaaja olisi tärkeä. Edellytykseksi kuitenkin koettiin, että kätilö on itse halukas ohjaamaan, ja henkilökemiat kohtaavat. Opiskelijoiden harjoittelumotivaatioon vaikutti erityisesti se, miten muu henkilökunta suhtautui opiskelijoihin. Motivaatio myös parani, mikäli opiskelijat saivat säännöllistä ja rakentavaa palautetta. Kyselyyn vastanneet kätilöopiskelijat kokivat, että synnytyssaliharjoitteluiden onnistumiseen vaikutti myös oma aktiivisuus ja rohkea asenne. Näiden tekijöiden toteutumista edesauttoi opiskelijan saama positiivinen palaute sekä kokemus siitä, että hänen taitoihinsa luotetaan.

Kätilöopiskelijoiden oppimiseen vaikuttavat useat eri tekijät. Norjassa kyseisestä aiheesta kätilöopiskelijoille ja heidän ohjaajilleen tehdyssä tutkimuksessa nousi esille kolme olennaista lähtökohtaa. Ne olivat tervetullut ja kätilöyhteisön jäseneksi hyväksyty olo, opiskelijan oppimista tukeva vuorovaikutussuhde ohjaajaan sekä oppimismahdollisuuksien hyödyntäminen olemalla oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Oppimista tukevana seikkana nähtiin myös esimerkiksi tilan antaminen oppimiselle. Kun kätilöt antoivat tilaa ja aikaa opiskelijoiden yksilölliselle oppimiselle, tunsivat he olonsa turvatuiksi. Lisäksi opiskelijat kokivat, että oppiminen toteutui parhaiten silloin, kun opiskelija sai itse suorittaa hoitotoimenpiteitä ohjaajan tukemana. Tämä myös edesauttoi kätilöopiskelijoita toimimaan itsenäisemmin harjoitteluiden loppuvaiheessa. (Blåka 2006: 38-41.) Samoja piirteitä tuli esille myös Iso-Britanniassa tehdyssä tutkimuksessa. Opiskelijat kokivat oppimista helpottavan, kun he tunsivat olevansa hyväksytyjä ja tasaver-taisia työryhmän jäseniä. Kätilöohjaajien opetustyylin vastatessa opiskelijan tietoja ja taitoja oppimiskokemukset olivat hedelmällisempiä. (Fraser 2002: 553-556.)

Seuraamalla osaston kätilöiden toimintaa ja työskentelyä opiskelijan osaaminen lisääntyy. Ohjaajan tuella kätilöopiskelija kehittää itselleen parhaan toimintamallin. Saavuttaakseen tämän, on opiskelijan kyettävä refleктоimaan omaa oppimistaan. (Blåka 2006: 41.) Erilaisia oppimistyytlejä on yhtä paljon kuin on opiskelijoitakin – se mikä sopii toiselle, ei välttämättä ole toiselle se paras. Hyvään ammatilliseen kehitykseen tähtäävän ohjauksen tavoitteena on oppimisen edistäminen. Ohjauksen laadukkuuden lisäksi oppimisen tehokkuuteen vaikuttaa opiskelijan elämäntilanne, persoonallisuus, aktiivisuus sekä pyrkimykset. (Sarvimäki & Stenbock-Hult 1996: 160.)

4.1.4 Synnytyssaliharjoittelun osaamistavoitteet

Kätilöopiskelija määrittelee harjoittelua varten itselleen osaamistavoitteet opetussuunnitelman, sekä omien oppimistarpeidensa mukaan. Ne ohjaavat omalta osaltaan harjoittelun etenemistä ja helpottavat myös ohjaajan työskentelyä - ohjaajan on helpompi suunnitella sekä toteuttaa ohjausta mahdollisimman opiskelijalähtöisesti. Hyvin laadittujen ja kirjattujen tavoitteiden avulla opiskelijan on helppo arvioida omaa oppimistaan, sekä kiinnittää huomiota mahdollisiin, vielä saavuttamatta jääneisiin, tavoitteisiin. Niiden avulla opiskelija voi myös harjoittelun jälkeen pohtia omia kehittämishaasteitaan seuraavia harjoitteluita varten. Opiskelijan laatimat tavoitteet auttavat ohjaajaa arvioimaan opiskelijan suoriutumista, sekä pysymään ajan tasalla opiskelijan osaamisesta kussakin harjoittelun vaiheessa. Näin ohjaaja pystyy myös omalta osaltaan varmistamaan, että tavoitteet täyttyvät.

Metropolia Ammattikorkeakoulun kätilötyön koulutusohjelman opetussuunnitelman mukaan ensimmäisen synnytyssaliharjoittelun tavoitteena on, että opiskelija osaa hoitaa säännöllisen synnytyksen, sekä arvioida synnytyksen etenemistä ohjattuna. Hän hallitsee äidin ja sikiön hyvinvoinnin keskeiset seuranta- ja auttamismenetelmät, sekä osaa toimia asiakaslähtöisesti. Opiskelija hallitsee ammatillisen vuorovaikutuksen, sekä toimii perhelähtöisesti ohjaten ja tukien synnyttävää perhettä. Terveen vastasyntyneen hoito onnistuu itsenäisesti, ja opiskelija osaa tukea sekä arvioida perheen synnytyskokemusta, varhaista vuorovaikutusta ja ensi-imetystä. Opiskelija osaa perustella toimintaansa, analysoida oppimaansa ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen avulla. Opiskelijan toiminta on ergonomista, ekologista, eettistä sekä ammatillista. Hän osaa myös arvioida synnytyksenhoitokulttuuria näyttöön perustuen. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012.)

Toiselle synnytyssaliharjoittelulle Metropolia Ammattikorkeakoulun asettamien tavoitteiden mukaan opiskelija osaa itsenäisesti hoitaa säännöllisen synnytyksen työyhteisön tukemana sekä osallistua riskisynnytysten hoitoon. Hän osaa arvioida synnytyksen etenemistä, sekä suunnitella hoitoa aikaisempaa osaamista ja teorian tietojaan hyväksikäyttäen. Opiskelija hallitsee äidin sekä sikiön hyvinvoinnin seurantamenetelmät ja synnytyksen hoidon edellyttämät kliiniset taidot. Hän osaa tehdä johtopäätöksiä synnytyksen hoidon kokonaisuudesta ja suunnitella toimintaansa sen mukaan. Opiskelija tunnistaa

häiriöt synnytyksen kulussa, sekä osaa muuttaa toimintaansa kiireellisissä ja muuttuvissa tilanteissa sekä riskisynnyttäjien hoidossa. Perheiden ohjaaminen sujuu opiskelijalta omatoimisesti. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2012.)

4.2 Harjoittelun onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä

Kliinisten harjoittelujaksojen olennaisimpia tavoitteita on teorian tiedon ja käytännön yhdistyminen kokonaisuudeksi. Ammattitaitoa edistävät kättilötyön harjoittelujaksot toteutetaan ammattikorkeakoulun hyväksymissä toimintaympäristöissä pääasiassa yliopistosairaalapaikkakunnilla. Kyseisillä paikoilla on tarjota direktiivien mukaisia harjoittelupaikkoja laadukkaine opetus- ja ohjaussisältöineen. (Opetusministeriö 2006.) Potilaiden laadukas hoito on ensisijainen kriteeri osaamisvaatimukset täyttävälle ja mielekkäille oppimiskokemuksille (Elomaa ym. 2008: 16). Jo opiskeluvaiheessa tuleville ammattilaisille muodostuu pohja ammattiin suhtautumiseen (Meretoja ym. 2006a: 13). Osastojen tarjoama oppimisympäristö muodostuu monista tekijöistä, kuten osastolla työskentelevien henkilöiden välisistä suhteista, johtamiskulttuurista, sekä osastolla toteutettavan hoitotyön periaatteista (Elomaa ym. 2008: 13.) Myönteisen kuvan kehittyminen, ammatti-identiteetin muodostuminen sekä onnistuneiden harjoittelukokemusten tarjoaminen koostuu useista tekijöistä, joita käsitellään seuraavaksi.

4.2.1 Hyvä oppimisympäristö

Sosiaali- ja terveysministeriön suosituksessa (2004) on määritelty laatukriteerit toimintayksiköille, joissa terveysalan ohjattuja harjoitteluita järjestetään. Ensisijaisina kriteereinä nähdään esimerkiksi ajankohtaiseen näyttöön perustuva hoitotyö sekä terveydenhuollon eettisten periaatteiden noudattaminen. Potilaiden ja asiakkaiden oikeuksia sekä yksityisyyttä kunnioitetaan, ja huomioon otetaan myös uskonnolliset sekä kulttuurilliset tekijät. Toimintafilosofian sekä toimintaa ohjaavien arvojen tulisi olla koko henkilökunnan tiedossa.

Tasokas oppimisympäristö motivoi ja tukee opiskelijaa ammatillisessa kehityksessä. Hyvä oppimisympäristö on opiskelijamyönteinen, ja kaikki työntekijät ovat valmiita ja sitoutuneita ohjaamaan. Henkilökuntaa tulisi olla riittävästi, ja ohjaamiseen kuluva aika

olisi otettava huomioon jo ohjaajien työaikasunnittelussa. (Beskine 2009: 38.) Myös Saarikosken (2002: 39-40) mukaan henkilökunnan opetushalukkuus sekä hyvä yhteishenki vaikuttavat positiivisesti oppimisympäristön laatuun. Osaston yleishengen luomisessa yksi tärkeimmistä elementeistä on osastonhoitajan rooli työyhteisössä. Hyvän johtamistyylin myötä on mahdollista luoda mielekäs ympäristö hoidolle, työskentelylle ja opiskelulle. Käsitystä tukee myös Fraserin tutkimus (2002), jossa huomattiin osastonhoitajan hyvän johtamistyylin vaikuttavan positiivisesti henkilökunnan toimintatapoihin. Osastonhoitaja, joka toiminnallaan luo oppimista edistävän ilmapiirin, on helpposti lähestyttävä, on kiinnostunut alaisistaan ja opiskelijoista sekä on tasapuolinen heitä kohtaan (Sarvimäki & Stenbock-Hult 1996: 242).

Opetussairaaloilla on useimmiten pitkä kokemus opiskelijoiden ohjauksesta, sillä vuosittain niissä suorittavat harjoitteluitaan lukuisat opiskelijat. Ohjauskäytännöissä saattaa kuitenkin olla puutteita, ja henkilökunta väsyä jatkuvaan opiskelijaohjauksen aiheuttamaan työn kuormittavuuteen. Esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiri tekee yhteistyötä usean oppilaitoksen kanssa, ja tarjoaa vuosittain harjoittelupaikan noin 4000 terveysalan opiskelijalle (HUS 2011). Mikäli opiskelijaohjaukseen ei panosteta eikä resursseja huomioida, voivat osastot kokea sen liian kuormittavaksi muun työn ohella. Tällöin opiskelijat koetaan rikkauden sijaan taakkana.

Opiskelijamyönteisyyden ja henkilökunnan jaksaminen turvaamiseksi ohjaajat kaipaavat arvostusta ja tukea osastolta sekä oppilaitoksilta. Kuormittavuutta lisää, mikäli samalla ohjaajalla on ohjattavia opiskelijoita jatkuvasti, eivätkä kaikki ota ohjausvastuuta. Ohjaus helpottuu, kun ohjaajilla on mahdollisuus saada asiaan liittyvää koulutusta. (Finnerty ym. 2006: 188-190; Fisher & Webb 2008: 36-37; Richmond 2006: 435.) Myös STM:n suosituksessa vuodelta 2004 on huomioitu samankaltaisia teemoja. Opiskelijaohjaus tulisi jokaisessa ohjausta toteuttavissa työyksiköissä huomioida riittävillä ja tarkoituksenmukaisilla resursseilla, joita ovat muun muassa ohjaajien osallistuminen ohjaajakoulutuksiin, työtehtävien tasapuolinen jakaminen sekä riittävä henkilökuntamäärä. Lisäksi harjoitteluiden sisällöistä ja harjoittelusopimusten velvoitteista tulisi tiedottaa koko toimintayksikölle. Tutkimusten mukaan harjoittelupaikoilla saattaa olla puutteelliset edellytykset vastaanottaa opiskelijoita (STM 2004.)

4.2.2 Yhteistyö koulun kanssa

Verkostoituminen sekä tiedonkulun varmistaminen koulun ja työyksikön välillä on tärkeä työväline niin opiskelijoille kuin heidän ohjaajilleenkin. On hyödyllistä, mikäli kumpikin osapuoli nimeää yhteyshenkilön organisoimaan yhteydenpitoa ja käytännön asioiden järjestämistä. Harjoittelun onnistumisen takaamiseksi onkin tärkeää varmistaa riittävä tiedonkulku – kun työyhteisöllä on selkeää informaatiota harjoitteluun liittyvistä asioista, on suhtautuminen opiskelijoihin myönteisempää. (STM 2004.) Metropolia Ammattikorkeakoulun kättilökoulutuksen opettajat järjestävät harjoittelupaikkojen henkilökunnalle vuosittain työelämäyhteistyöpäiviä, joissa käydään läpi ajankohtaisia teemoja kättilökoulutukseen sekä opiskelijaohjaukseen liittyen.

Ammattikorkeakoulun opettajalla on oma, tärkeä roolinsa ja vastuunsa koulutus- ja työelämäyksiköiden välisessä yhteistyössä. Opettajan tulisi huolehtia, että opiskelijalla ja harjoitteluyksiköllä on samanlaiset käsitykset ohjauksen opintosuunnitelman mukaisista tavoitteista. Lisäksi opettajan tulisi pitää harjoittelujaksolla olevaan opiskelijaan säännöllisesti yhteyttä. (STM 2004.) Yleisimmin harjoittelun aikana ohjaava opettaja käy osastolla tapaamassa opiskelijaa 1-2 kertaa. Opettaja ja ohjaaja muodostavat yhdessä opiskelijalle tärkeän tiimin - kuitenkin ammatillisen roolin sisäistämisessä opiskelijat kokevat ohjaajan olevan merkittävämpi kuin opettaja. (Saarikoski ym. 2009: 170.) Ojajärven (2007: 46) mukaan harjoittelun ohjaajat sen sijaan toivoivat enemmän yhteistyötä opettajan kanssa. Mikäli tapaamiset kasvatusten eivät ole mahdollisia, voidaan yhteyttä pitää puhelimitse tai internetin välityksellä.

4.2.3 Opiskelijatyytyväisyys

Opiskelijatyytyväisyyden tutkimiseksi on kehitetty erilaisia mittareita, kuten esimerkiksi HUS:in toimintayksiköissä käytössä oleva CLES (Clinical learning environment and supervision). CLES-mittari on osastojen koulutuksellisen ilmapiirin ja hoitotyön sisällön arvioimista opiskelijan perspektiivistä. Opiskelijat täyttävät helppokäyttöisen kyselylomakkeen harjoittelun lopussa. Mittari on luotettava opiskelijatyytyväisyyden mittari. Saarikosken, CLES-mittarin luojan, tekemän tutkimuksen mukaan tyytyväisimmät kyselyyn vastaajat olivat niitä opiskelijoita, joilla oli onnistunut ohjaussuhde ja mahdollisuus viikoittaiseen, kahdenkeskiseen väliarvointiin. (Sairaanhoitajaliitto 2009.)

Sonntag käsittelee Pro gradu –tutkielmassaan (1998) kättilöopiskelijoiden kantaa onnistuneen synnytyssaliharjoittelun avainasioista. Kättilöopiskelijat kokivat erityisesti ohjaajan luoman rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin olevan ratkaiseva tekijä myönteisten oppimiskokemusten kannalta. Oli myös tärkeää, että opiskelijat saivat itse vaikuttaa työvuorojen suunnitteluun. Mikäli harjoittelupaikassa oli yhtä aikaa muitakin opiskelijoita, oli olennaista, että he jakautuivat tasaisesti eri työvuoroihin. Etenkin ensimmäisellä synnytyssaliharjoittelujaksolla kättilöopiskelijat kokivat oman ohjaajan merkitykselliseksi ja tarpeelliseksi tekijäksi. Kritiikkiä opiskelijat esittivät palautteenannosta. Erityisesti ryhmässä toteutetut väliarvioinnit koettiin epämiellyttävinä, ja kannustavaa palautetta toivottiin enemmän.

4.3 Opiskelijaohjaus

Ohjaus käsitteenä voidaan määritellä kattavaksi ja asiasidonnaiseksi ilmiöksi. Ohjaus rakentuu ohjaajan ja ohjattavan aktiivisesta ja tavoitteellisesta vuorovaikutussuhteesta. Sen sisältö ja tavoitteet muodostuvat asiayhteyden mukaan. (Kyngäs & Kääriäinen 2005: 257.) Hoitotyön ohjaus voidaan nähdä toimintana, joka on oppimista edistävää, rohkaisevaa ja hoitotyön periaatteita noudattavaa. Lähtökohtana harjoittelujakson ohjaukselle ovat hyväksytyt, opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet sekä yhtenäiset arviointikriteerit. (Manninen & Pulkkinen 2003: 18)

4.3.1 Ohjauksen merkitys

Moni opiskelijaohjausta toteuttava hoitaja kokee, että opetussuunnitelman ja sen tavoitteiden tunteminen on oleellista onnistuneen ohjaussuhteen perustaksi (Kankaanpää & Lassinen 2009: 21). Ohjauksen sisältö ja päämäärät määräytyvät harjoittelujakson opetussuunnitelman sekä opiskelijan omien tavoitteiden mukaan. Yleisesti ohjatun harjoittelun sisältö muodostuu opiskelijan mahdollisuudesta reflektointiin ja hoitotaitojensa kehittämiseen. Opiskelija saa toiminnastaan ja osaamisestaan arviointia ja palautetta, ja ammatillinen vastuullisuus sekä itsenäisyys kasvavat. Teoria ja käytäntö yhdistyvät kokonaisuudeksi, ja opiskelija saa realistisen kuvan käytännön hoitotyöstä. (Vuorinen 2004: 8.)

Harjoitteluiden myötä tulevien ammattilaisten urasuunnittelu- ja hoitoalan ammatin kehittämisvalmiudet kehittyvät. Myös harjoittelun ohjaajalla on opiskelijaohjauksen myötä mahdollisuus kehittyä ammatillisesti. Ohjaaja voi omalla toiminnallaan auttaa opiskelijaa saamaan positiivisen kuvan hoitotyöstä, sekä motivoida opiskelijaa ammatillisessa kehitymisessä. Samalla opiskelijan ammatti-identiteetin muodostuminen vahvistuu, ja hän oppii tiedostamaan hoitotyön keskeisimmät periaatteet. (Meretoja ym. 2006b: 11; 13.)

4.3.2 Ohjaus hoitotyön harjoittelussa

Ennen käytännön harjoittelun alkua opiskelija suorittaa siihen liittyvät teoriaopinnot laboraatiotunteineen, simulaatioineen ja lääkelaskuineen. Lisäksi opiskelija saa informaatiota harjoitteluun liittyvistä käytännön asioista, kuten työvuorojen suunnittelusta ja hoitotyön opiskelijoita koskevasta lainsäädännöstä. Opiskelijan aloittaessa harjoittelujaksonsa on olennaista panostaa vastaanottavaisen ja avoimen ilmapiirin aikaansaamiseen. Harjoittelun onnistumisen kannalta on tärkeää, että opiskelijaa aletaan heti jakson alussa perehdyttää toimintayksikön käytäntöihin. (STM 2004.) Ennen opiskelijan tuloa osastolle harjoitteluyksikön on hyvä nimetä opiskelijalle yksi tai useampi oma ohjaaja, ja näin valmistautua opiskelijan harjoittelun alkuun.

Ohjaajan on hyvä järjestää alkukeskustelu, jossa käydään yhdessä opiskelijan kanssa läpi harjoittelun opetussuunnitelman mukaiset, sekä opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet. Samalla voidaan sopia ohjauksen käytännöistä ja suunnitella esimerkiksi yhdessä opiskelijan työvuoroja. Ainakin osittain yhteiset työvuorot helpottavat väli- ja loppuarviointien tekemistä. Alkukeskustelun tavoitteena on varmistaa, että molemmilla osapuolilla on samanlainen käsitys harjoittelun sisällöstä ja tavoitteista, sekä opiskelijan lähtötasosta. (STM 2004.) Tällöin kaikille on selvää, millaisia valmiuksia opiskelijalta voidaan kohtuudella odottaa, sekä millaisia sisältöjä ja oppimistehtäviä harjoittelun opetussuunnitelmaan kuuluu (Manninen & Pulkkinen 2003: 18).

Hyvän perehdytyksen avulla opiskelija pääsee helpommin mukaan työyhteisöön. Harjoittelujakson alussa opiskelijan ohjaustarve on intensiivistä ja jatkuvaa, mutta jakson edetessä ja oppimiskokemusten kertyessä tarve vähenee. Vaikka opiskelija kantaa vastuun omasta oppimisestaan, ohjaajan tulee olla jatkuvasti tietoinen opiskelijan ajan

tasalla olevista tiedoista ja taidoista sekä varmistaa, että tavoitteet mahdollisuuksien mukaan täyttyvät riittävien oppimistilanteiden myötä. Tähän tarkoitukseen väliarviointit ovat mainio työväline – sekä opiskelija että ohjaaja saavat mahdollisuuden reflektoida omia kokemuksiaan harjoittelujakson ajalta. Myös harjoittelun aikana annettu jatkuva palaute on opiskelijalle tärkeää, sillä se auttaa häntä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämishaasteitaan. (STM 2004.) Sonntagin (1998: 57-58) tutkimuksen mukaan kättilöopiskelijat kaipasivat palautteenantoa välittömästi oppimistilanteiden jälkeen – missä opiskelija onnistui, ja missä olisi vielä varaa kehittyä.

Harjoittelun loppuvaiheessa on suositeltavaa pitää loppuarviointi, johon osallistuvat ohjaaja, opiskelija sekä mahdollisuuksien mukaan ohjaava opettaja. Keskustelussa käydään läpi opiskelijan itsearviointi ja oppimiskokemukset suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, sekä ohjaajan mielellään koko työyhteisöltä keräämää palaute ja arviointi. Sekä ohjaaja että opiskelija tuovat esille omia näkemyksiään opiskelijan vahvuuksista ja kehittämishaasteista. Arvioinnit annetaan niin kirjallisina kuin suullisina. Ohjaajan on hyvä arvioida kriittisesti myös omaa toimintaansa, sekä vastaanottaa ohjauksestaan palautetta opiskelijalta. (STM 2004.) Koko osaston henkilökunnan kannattaa hyödyntää opiskelijan antamaa palautetta ohjauksen laadusta ja työilmapiiristä.

Opiskelijaohjausta toteuttavilla hoitoalan ammattilaisilla on erilaisia ohjaustyyplejä, jotka määräytyvät ohjaajan persoonan, kokemuksen ja mahdollisen ohjaajakoulutuksen, sekä osaston opiskelijaohjaukselle tarjoamien resurssien mukaan. Osa ohjaajista haluaa olla jatkuvasti läsnä ja valvoa opiskelijan toimintaa, kun taas osa ohjaajista luottaa opiskelijan taitoihin enemmän ja antaa toimia itsenäisemmin. Jotkut ohjaajat havainnoivat opiskelijan toimintaa huomaamattomammin, ja laittavat hänet heti harjoittelun alussa tositoimiin nähdäkseen, miten opiskelija pärjää. (McTavish 2010: 47.)

4.3.3 Ohjauksen kehittäminen

Ohjattujen harjoitteluiden ohjauskäytännöissä on jatkuvasti kehitettävää (STM 2004). Ohjauksen kehittäminen on sekä työelämän että oppilaitosten yhteinen haaste (Mere-toja ym. 2006b: 15). Ohjatun harjoittelun oppimisympäristöjen kehittämiseksi tehdyssä LYHTY-projektissa selvitettiin kyselyn avulla opiskelijoita ohjaavilta lasten- ja sairaanhoitajilta, mikä opiskelijaohjauksessa on haasteellisinta ja mihin he tarvitsisivat lisäkou-

lutusta. Tuloksissa kävi ilmi, että miltei kaikki hoitajat halusivat osallistua ohjaajakoulutuksiin saadakseen lisää tietoa hoitoalan koulutuksesta, ohjaustavoista sekä opiskelijoiden ammatillisen kasvun tukemisesta. Ongelmakohtina nähtiin erityisesti tuen puute sekä kiire. (Jokinen ym. 2005.) Samoja haasteita käsiteltiin myös Iso-Britannialaisissa artikkeleissa. Ohjaavat kättilöt toivoivat etenkin saavansa tukea kouluilta, työyhteisöltä sekä johdolta. (Bacon 2010: 309; Miles 2008: 711.)

Harjoittelumyönteisyyttä voidaan edistää kehittämällä osastoja oppimisympäristöinä. Lisäksi harjoitteluiden suunnitteluun sekä opiskelijoiden vastaanottoon sekä perehdytykseen tulisi kiinnittää huomiota. (STM 2004.) Sonntag koosti kättilöopiskelijoille tekemiensä haastatteluiden pohjalta synnytyssaliharjoitteluita koskevat suositukset, joiden perusteella ohjausta voitaisiin kehittää. Kättilöopiskelijat painottivat sekä opiskelijoiden että ohjaajien perehdytyksen tarvetta. Opiskelijat myös kokivat joidenkin kättilöiden kaipaavan motivaatiota ja taukoja opiskelijaohjaukseen. (Sonntag 1998: 93-94.) Samoja teemoja kävi ilmi myös kättilöohjaajille tehdyissä haastatteluissa. Kättilöt kokivat, että opiskelijoita oli harjoittelujaksoilla välillä liikaa kerralla, ja työaika ohjaukselle ja arvioinnille oli varattu liian vähän. Työtä helpottaisi, mikäli osastolla olisi yhteneväiset toimintatavat opiskelijaohjauksen suhteen. (Kuusisto 2009: 32.) Myös ohjaajan roolin selkiyttäminen helpottaisi opiskelijan ohjausta (Helin 2004: 65).

4.4 Harjoittelun ohjaaja

Harjoittelun ohjaajalla tarkoitetaan osaston nimeämää ammattihenkilöä, joka on vuorollaan vastuussa opiskelijaohjauksesta. Suostuessaan ohjaajaksi hoitaja sitoutuu ja orientoituu ohjaustehtäväänsä. Hänellä on arvokas tehtävä ohjauksen päivittäisessä toteuttamisessa (Manninen & Pulkkinen 2003: 17–18). STM:n (2004) suosituksessa käsitellään hyvän ohjaajan työskentelyä. Toimiessaan ohjaajana, hän tiedostaa, arvioi ja kehittää omia opetuskäsityksiään sekä arvomaailmaansa hoitotyön tekijänä. Ohjaajan on hyvä asettaa myös itselleen tavoitteita, joiden perusteella hän ohjaa opiskelijaa ja arvioi omaa toimintaansa. Taitava ohjaaja kehittää jatkuvasti ohjaustaitojaan esimerkiksi koulutuksen avulla. Ohjaajakoulutus onkin tärkeä osa ohjaajan oman toiminnan ja osaamisen kehittämistä. Koulutuksen avulla ohjaajan on helpompaa reflektoida ammattitaitoaan ja ohjausosaamistaan. Kokemattomampien ohjaajien on tarpeellista saada hyödyntää kokeneempien kollegoiden osaamista.

Vaikka opiskelijaohjaus saattaa olla ajoittain uuvuttavaa, edistää se kuitenkin aina myös ohjaajan ammatillista kehittymistä. Ohjaajan taidot varsinkin opettamisessa, arvioinnissa sekä palautteenannossa paranevat. Ohjaussuhteen myötä ohjaaja voi tuntea itsensä tulevien hoitotyön ammattilaisten tärkeäksi roolimalliksi ja tukijaksi. On palkitsevaa nähdä opiskelijan kehittyvän taidoissaan ohjauksen myötä. Myös ohjaaja voi oppia opiskelijalta jotain uutta. (Casey & Clark 2011: 36; Steele 2009: 443.) Seuraamalla opiskelijan työskentelyä ohjaaja voi oppia uusia, tuoreita työtapoja. Opiskelijoiden esittämät kysymykset laittavat ohjaajan omaksumaan uutta ja kertaamaan vanhaa tietoa. (Sipponen 2009: 30). Helinin (2004: 49) haastattelemat hoitotyön ohjausta toteuttavat sairaanhoitajat, terveydenhoitajat ja kättilöt toivatkin esille, että yleisesti ottaen harjoittelut ovat ohjaajille antoisia kokemuksia. Opiskelijat voivat läsnäolollaan parhaassa tapauksessa piristää osaston arkea.

4.4.1 Hyvän ohjaajan ominaisuuksia

Ohjaajan ominaisuuksia on käsitelty useissa eri tutkimuksissa. Iso-Britannialaisten artikkelien määrittelemiä tärkeitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi hyvät vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot, arviointiosaaminen sekä opiskelijan tavoitteiden saavuttamisen edesauttaminen erilaisia oppimistilanteita luomalla. Hoitotyöhön liittyvien tietojen ja taitojen tulisi olla ajan tasalla – tällöin ohjaaja pystyy toiminnallaan tukemaan opiskelijan teorian tietojen ja käytännön hoitotyön yhdistymistä kokonaisuudeksi. Ohjaaja on roolimalli, joka ylläpitää oppimisen ilmapiiriä harjoittelujakson ajan, ja jonka toimintaa opiskelija havainnoi jatkuvasti. (Jones 2004: 159; Steele 2009: 442.) Vastuullinen roolimalli mahdollistaa opiskelijoiden tietojen ja taitojen reflektoinnin ja kehittymisen, sekä hoitotyön arvojen tunnistamisen (Fowler 2008: 100).

Opiskelijan omana ohjaajana toimimisen kelpoisuusehtona on taito perustella ja selittää päätöksiään ja toimintaansa. Ohjaajan on ymmärrettävä hyvän ohjaamisen ja sen organisoinnin merkitys, sekä tunnistettava oma vastuunsa ohjauksen tuloksista ja opiskelijan tavoitteisiin pääsemisestä. Ohjaaja myös tunnistaa ohjattavan kehittymishaasteet ja oppimistarpeet. Hän havainnoi opiskelijan oppimista ja toimintaa, ja mikäli edellytyksiä on, voi opiskelijan antaa toimia harjoittelun loppua kohden itsenäisemmin. Hyvä ohjaaja tukee opiskelijaa päivittäisten hoitotyön tilanteiden kohtaamisessa ja kannustaa opiskelijaa kertomaan tuntemuksistaan. Ohjaajalta edellytetäänkin suvaitsevaista asen-

netta opiskelijaa kohtaan. (Meretoja ym. 2006a: 12). Opiskelijoiden kokemusten mukaan helposti lähestyttävä ohjaaja on sellainen, jolta voi kysyä mitä tahansa tuntematta oloaan tyhmäksi (Hughes & Fraser 2011: 479).

Ohjaajan ja opiskelijan välille muodostuu vuorovaikutus- ja ohjaussuhde, joka parhaimmillaan tukee opiskelijan ammatillista kehitystä (Helin 2004: 47). Erityisesti henkilökohtainen, yksilöllinen ohjaussuhde oman ohjaajan kanssa on yksi tärkeimmistä hyvän klinisen ohjauksen osatekijöistä (Saarikoski 2002: 39-40). Onnistuneessa ohjaussuhteessa opiskelijaan luotetaan, hänen työtään arvostetaan, ja häntä kohdellaan tasavertaisena työntekijänä. Ohjaaja antaa opiskelijan olla mahdollisuuksien mukaan oma toiminen, mutta vaatii opiskelijaa toimimaan perustellen harjoittelunsa aikana, ollen samalla kannustava. (Ojajärvi 2007: 31.)

Opiskelijoiden mukaan ohjaus ei ole laadukasta, mikäli ohjaaja ei reflektoi tai yritä selittää perusteita toiminnalleen, eikä kyseenalaista rutiininomaisia työtapojaan uudempienkaan tutkimustulosten valossa. Opiskelijan voi olla hyvin vaikeaa tuoda omia tai koulussa oppimiaan näkökulmia esille, mikäli ohjaaja ei ole avoin muutoksille. Opiskelijan oppimista haittaa ohjaajan liiallinen kontrollointi, jolloin opiskelija ei saa riittävästi oppimiskokemuksia. Ohjaajan tulee myös ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset taustat ja osaamistasot, jotta odotukset eivät olisi epärealistisia. Ohjaajan tulisi nähdä eri opiskelijat yksilöinä, ja toteuttaa ohjausta jokaisen henkilökohtaisten oppimistarpeiden mukaan. (Hughes & Fraser 2011: 480-481.)

4.4.2 Ohjaajan rooli

Harjoittelun alussa ohjaajan tulisi esitellä opiskelijalle osaston tilat, laitteet sekä muu henkilökunta. Samassa yhteydessä on hyvä keskustella osaston periaatteista sekä harjoittelupaikan tarjoamista oppimismahdollisuuksista (Helin 2004: 46). Opiskelijan henkilökohtaisen lähiohjaajan tehtäviksi määritellään harjoittelun toteutuksen ja ohjauksen suunnittelu, opiskelijan auttaminen tavoitteiden määrittelyssä ja konkreettinen ohjaus niihin pääsemiseksi, sekä opiskelijan tukeminen ja oppimisen arviointi (Meretoja ym. 2006b: 13). Opiskelijalle nimetty oma ohjaaja toimii yhteistyössä opiskelijan, ammattikorkeakoulun opettajan sekä muiden mahdollisten ohjaajien kanssa, sekä tiedottaa

muita osastolla työskenteleviä opiskelijan tavoitteista ja ohjauksen toteutussuunnitelmasta (Meretoja ym. 2006a: 12).

Kuunteleminen ja keskusteleminen ovat tärkeitä työvälineitä opiskelijan tukemisessa. Etenkin haastavat ja vaikeat tilanteet tulisi voida purkaa yhdessä. Ohjaajan on tärkeää osata myös rohkaista ja kannustaa itsenäiseen työskentelyyn harjoittelun edetessä. Positiivisen mallin kautta ohjaajilla on mahdollisuus motivoida opiskelijoita toimimaan itse hyvinä ohjaajina tulevaisuudessa. (Sipponen 2009: 16; 42-43.) Ohjaaja toimii hoitotyön ammattilaisen mallina, joka opastaa, ohjeistaa ja näyttää esimerkein hoitotyön toteuttamista. Haasteellista onkin, että ohjaus täytyy osata sisällyttää päivittäisten työtehtävien lomaan. (Helin 2004: 45-47.)

Harjoittelussa opiskelijalla on vastuu tavoitteidensa saavuttamisesta oman aktiivisuuden sekä oppimistilanteisiin hakeutumisen kautta (Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia). Ohjaajan tehtävänä on varmistaa, että opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa asetetut tavoitteet, ja tarjota opastusta niihin pääsemiseksi. Vaikka opiskelijalla on päävastuu omasta oppimisestaan, on ohjaajallakin oma osuutensa opiskelijan tietojen ja taitojen kehityksen varmistamisessa. Ohjaaja kantaa harjoittelun aikana vastuun opiskelijan turvallisesta työskentelystä, vaikka harjoittelun loppuvaiheessa opiskelija kykenisikin toimimaan alkua itsenäisemmin. (Helin 2004: 48.)

4.4.3 Opiskelijaohjaus synnytyssalissa

Kätilöopiskelijoiden koulutukseen kuuluu kaksi synnytyssaliharjoittelua. Opiskelijat kokevat ne usein työläiksi ja vaativiksi (Sonntag 1998: 67). Siitä huolimatta kätilöopiskelijat kokevat harjoittelun välttämättömäksi erityisesti kädentaitojen oppimiselle (Kurko & Mohtaschemi 2009: 26). Sonntagin (1998) tutkimuksessa kävi ilmi, että kätilöopiskelijoiden mukaan hankalimmin opittavia hoitotaitoja olivat synnytyksen ponnistus- ja jälkeisvaiheeseen liittyvät toimenpiteet. Taitojen oppimista edisti ohjaavan kätilön rauhallisuus, tilanteen kiireettömyys sekä ohjaajan kannustava ja kädestä pitäen opettava työote.

Synnytyssaliharjoitteluiden opiskelijaohjauksessa painottuu opiskelijoiden mukaan ohjaajan kokemus ja ammattitaito. Tärkeänä pidetään myös, että ohjaaja on rauhallinen,

määrätietoinen, kärsivällinen, asiallinen sekä huumorintajuinen. Ohjaaja ottaa opiskelijan huomioon, sekä luottaa häneen. Oppimista hidastavina tekijöinä kättilöopiskelijat pitivät joidenkin ohjaajien heikkoa ohjausmotivaatiota, jolloin opiskelijan ei annettu tehdä asioita itse, palaute oli vähäistä ja ohjaajan asenne oli kärsimätön. (Sonntag 1998: 53-56.) Vaikka opiskelijan taidot riittäisivät itsenäiseen työskentelyyn, ei häntä tulisi koskaan laskea työvoimaksi esimerkiksi kiireisen työvuoron vuoksi (Ojajärvi 2007: 34).

Henkilökohtaisen ohjaajan rooli korostuu opiskelijoiden mielestä etenkin ensimmäisessä synnytyssaliharjoittelussa. Määrätyn ohjaajan avulla on helpompi tutustua osaston toimintaan sekä perehtyä synnytyksen hoitoon. Opiskelijat tarvitsevat selkeitä toimintamalleja synnytyksen eri vaiheiden hoidosta, ja oman ohjaajan kanssa työskennellessä opiskelijalle muodostuu kuva ainakin yhdestä tavasta hoitaa synnytys. (Sonntag 1998: 69, 84). Oma ohjaaja oppii tuntemaan opiskelijan sekä luottamaan tämän tietoihin ja taitoihin (Hughes & Fraser 2011: 481). Parhaimmillaan ohjaajan ja opiskelijan välille syntyy toimiva vuorovaikutussuhde – syntyy tiimi, jossa kommunikointi voi olla myös sanatonta. Yhdessä hoitamalla pyritään synnyttäjän mahdollisimman hyvään hoitoon. (Sonntag 1998: 52).

4.5 Palaute ja arviointi

Turvallisessa oppimisympäristössä sekä hyvässä opiskelijan ja ohjaajan välisessä vuorovaikutussuhteessa annettu arviointi ja palaute ovat onnistuneen harjoittelun perusedellytyksiä (Elomaa ym. 2008: 54). Opiskelijan oppimistavoitteet luovat perustan arvioinnille. Opittavia sisältöjä ja tavoitteita verrataan opintojakson vaatimustasokuvauksiin. Lisäksi rakentavaan arviointiin sisältyy kummankin osapuolen itsearviointi. (Manninen & Pulkkinen 2003: 18.) Mellan (2010) ohjaajina toimiville sairaanhoitajille tekemän tutkimuksen tulosten mukaan arviointia ohjasivat erityisesti opiskelijan tavoitteet. Myös oppilaitosten arviointilomakkeet ohjasivat arviointia joissain määrin. Arviointimenetelminä käytettiin havainnointia sekä opiskelijan ja muiden opiskelijaohjaukseen osallistuneiden kanssa keskustelua. Arviointien sisällöt liittyivät erityisesti hoitamisen taitoihin, ammatilliseen vuorovaikutukseen, lääkehoidon osaamiseen, suulliseen ja kirjalliseen raportointiin sekä yhteistyöosaamiseen.

Myös STM:n (2004) suosituksessa arvioinnissa tulisi huomioida opiskelijan hoitotaidot, hoitotyön asenteiden ja ammattietiikan omaksuminen, päätöksenteko-osaaminen sekä kommunikaatio- ja yhteistyökyvyt. Arvioinnin olisi hyvä olla sekä suullista että kirjallista - etenkin suullista palautetta on tärkeää antaa koko harjoittelun ajan. Arviointiperiaatteiden on oltava samanlaisia kaikille opiskelijoille. Palautteesta ja arvioinnista on hyötyä silloin, kun ne ovat rakentavia ja siten oppimista edistäviä. Kättilöopiskelijoille tehdyissä haastatteluissa he toivoivat saavansa enemmän, perusteellisempaa ja konkreettisempaa palautetta. Kaiken palautteen ei tarvitse olla positiivista, mutta se ei saisi koskea opiskelijan henkilökohtaisia ominaisuuksia tai olla asiatonta. (Sonntag 1998: 58.) Hyvä tapa antaa rakentavaa palautetta on kysyä opiskelijan omaa suhtautumista arvioitaviin tilanteisiin, ja pohtia yhdessä, miten asiat olisi mahdollisesti voinut tehdä toisin. Ensin on tärkeää kehua opiskelijan onnistumista, ja vasta sitten tuoda esiin vielä harjoitusta kaipaavat tekijät. (Jones 2004: 159). Rakentavan palautteen avulla opiskelija voi kehittää taitojaan (Ojajärvi 2007: 36).

Onnistunut palaute on mahdollisimman yksityiskohtaista, oikein ajoitettua sekä havainnollistavaa. Opiskelijan tulee saada positiivista palautetta sitä ansaitessaan, ja mikäli aihetta kritiikkiin on, ei sitä saisi antaa tuomitsevaan tai alentavaan sävyyn. Kehittävä palaute perustuu opiskelijan toiminnan, kehityksen sekä tavoitteiden saavuttamisen jatkuvaan havainnointiin. Palautteenantotilanteiden tulisi olla ilmapiiriltään kiireettömiä (Snow ym. 2007: 25), sekä tapahtua mielellään kahden kesken. Opiskelijat arvostavat henkilökohtaista palautetta, ja toivovat enemmän ja konkreettisempaa palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti. (Sonntag 1998: 57-59). Harjoittelun aikana on hyvä pitää väliarviointeja, joissa ohjaaja ja opiskelija käyvät läpi asetettuja tavoitteita sekä niiden saavuttamista. Näissä keskusteluissa kumpikin osapuoli voi antaa toisilleen myös rehellistä palautetta. (STM 2004.)

Harjoittelun loppuessa opiskelijan tulisi tiedostaa omat vahvuutensa ja kehittymishaasteensa. On suositeltavaa järjestää loppuarviointi, johon osallistuu opiskelija, ohjaaja sekä ammattikorkeakoulun opettaja. Yhdessä käydään läpi opiskelijan yksilölliset ja osaamistasoon nähden saavutetut tavoitteet ja oppimistulokset sekä suullisesti että kirjallisesti. Mikäli mahdollista, ohjaaja voi käyttää arviointinsa tukena myös muiden osaston työntekijöiden palautteita opiskelijan toiminnasta. (STM 2004.) Erityisesti ensimmäisellä synnytyssalijaksolla ohjauksen apuna käytetään usein palautevihkoa, johon

opiskelija kerää kommentteja ja palautetta kättilöiltä, joiden kanssa on harjoittelun aikana työskennellyt.

Metropolia Ammattikorkeakoulu käyttää arvioinnin ja ohjauksen tukena harjoittelun arviointilomakkeita. Harjoittelun alussa opiskelija tekee kirjalliset tavoitteet *Opiskelijan lähtötason kuvaus sekä harjoittelun tavoitteet ja kehittymishaasteet* -lomakkeeseen. Harjoittelun edetessä oppimista peilataan näihin tavoitteisiin. Loppuarviointia varten sekä opiskelija että ohjaaja täyttävät vapaamuotoisen kirjallisen arvion, johon sisältyvät vahvuudet sekä kehittymishaasteet. Molemmat täyttävät lisäksi *Osaamisalueet ja osaamisen arviointikohteet* -lomakkeen, jossa rastitetaan osaamista parhaiten kuvaava vaihtoehto.

5 Opinnäytetyöprosessin kuvaus

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö on osa Hyvä syntymä -hanketta, ja sen aiheena on kättilöopiskelijoiden saaman ohjauksen laadun edistäminen synnytysosastolla tapahtuvan harjoittelujakson aikana. Kättilöopiskelijoiden ohjaajille tuotettuja suomenkielisiä oppaita ei tiedonhakujen kautta löytynyt, mutta tarvetta tämänkaltaiselle opiskelijaohjauksen kehittämistyölle koettiin olevan. Näiden ajatusten pohjalta päätettiin suunnitella käsikirja Jorvin synnytyssalin opiskelijaohjausta toteuttaville kättilöille.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa käytiin keskustelemassa Jorvin synnytyssalin osastonhoitajan sekä opiskelijavastaavan kanssa. Aluksi suunnitelmana oli tehdä työ opiskelijan näkökulmasta, mutta Jorvin henkilökunnan toiveiden sekä tekijöiden oman ideoinnin pohjalta perspektiiviksi muodostui ensisijaisesti ohjaajalähtöinen näkökulma. Ennen käynti osastolla oli tehty alustavia tiedonhakuja, ja niiden kautta tutustuttu opiskelijaohjaukseen liittyvään, aiempaan tutkittuun tietoon. Alkuperäinen suunnitelma, kättilöiden sekä kättilöopiskelijoiden haastattelu, hylättiin, sillä materiaalia löydettiin riittävästi. Lisäksi haastattelujen koettiin lisäävän työmäärää siinä määrin, että lopullisen tuotoksen sisällön suunnitteluun ja toteutukseen ei jäisi riittävästi aikaa.

Opinnäytetyön raporttiosuuden valmistuttua suunniteltiin oppaan sisältö. Sisältö muokautui työn edetessä useaan otteeseen, kunnes siihen oltiin tyytyväisiä. Käsikirjaan

haluttiin mahdollisimman hyödyllistä ja laadukasta tietoa. Lopputulos onkin tiivistetty, kätevä ja käyttökelpoinen ohjaajille. Liitteeksi päädyttiin laittamaan Jorvin synnytyssalin kättilön Outi Ojalan tekemä tarkistuslista, joka sopi täydentämään oppaan sisältöä. Sen avulla ohjaus ja perehdyttäminen helpottuvat, ja ohjaaja pystyy sujuvasti tarkistamaan harjoitteluun liittyvien käytännön asioiden toteutumisen. Käsikirjan kantta elävöittämään haluttiin siihen liittää myös kuva, joka ideoitiin ja tuotettiin itse. Kuvituksen toteutuksessa pyrittiin selkeään ja aiheeseen liittyvään lopputulokseen. Valmis tuotos on 7-sivuinen ja A4-kokoinen. Se on osastolle käytännöllisessä muodossa kirjallisena, ja sitä voi tarvittaessa helposti kopioida lisää.

Opinnäytetyö valmistui alun perin suunnitellun aikataulun puitteissa keväällä 2012. Tehokkaan ja tiiviin yhteistyön avulla opinnäytetyön tekeminen eteni sujuvasti, ja pahimmilta kompastuskiviltä välttyttiin. Työn edetessä huomattiin, että sopivin tapa oli työstää ja kirjoittaa opinnäytetyötä yhdessä. Aikataulujen yhteensovittaminen harjoitteluiden, koulun sekä muun elämän kanssa osoittautuikin ajoittain haastavaksi, mutta vapaaksi jäänyt aika käytettiin hyvin hyödyksi. Yhteistyö oli luontevaa, ja kun prosessissa oli päästy alkuun, opinnäytetyön tekeminen edistyi sujuvasti. Kaiken kaikkiaan työnteko oli erittäin toimivaa.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön aiheeksi valittiin opiskelijaohjaus synnytyssaliharjoitteluissa, sillä se koettiin käytännön työn kannalta hyödylliseksi sekä mielenkiintoiseksi. Opiskelijaohjaus on tärkeä osa hoitoalan ammattilaisten työtä, ja sen tutkiminen sekä laadun kehittäminen ovat hyödyksi hoitotyön tulevaisuutta ajatellen. Tuotoksena syntyneen käsikirjan avulla haluttiin tuoda helpotusta opiskelijaohjausta toteuttavien kättilöiden arkeen Jorvin synnytyssalissa. Aiempaan tutkittuun tietoon tutustuttaessa havaittiin, ettei ohjaajan näkökulmaa useinkaan ole otettu huomioon aiheeseen liittyvissä opinnäytetöissä. Ohjaajien jaksaminen koettiin kuitenkin olennaiseksi tekijäksi onnistuneiden harjoitteluiden kannalta, ja siksi tämän kaltaiselle tuotokselle nähtiin olevan tarvetta.

Opinnäytetyön lähteinä käytettiin sekä suomen- että englanninkielistä materiaalia. Eri-tyisesti englanninkielisiä artikkeleita löytyi runsaasti, ja haasteeksi koettiin niiden kar-

siminen sekä kääntäminen suomeksi. Lähteiksi haluttiin kuitenkin myös muunmaalaisia tutkimuksia, sillä suomenkielisiä löytyi suhteessa melko vähän. Lisäksi näiden tutkimusten koettiin tukevan lähteeksi haluttua suomenkielistä materiaalia. Ulkomaisten lähteiden valinnassa otettiin huomioon kättilön toimenkuvan erilainen luonne eri maissa, joten hyväksytyt tutkimukset olivat Iso-Britanniasta sekä Norjasta. Vaikka tutkimustulokset ja artikkelit olivat kaikkialla samansuuntaisia, oli mielenkiintoista ottaa huomioon myös vieraskielisten materiaalien näkökulma. Varsinkin Iso-Britannialaisissa artikkeleissa oli paneuduttu erityisesti ohjaajan rooliin hoitoalan harjoitteluissa.

Lähdemateriaalia rajattaessa käytettiin apuna opinnäytetyöprosessin alussa luotuja tutkimuskysymyksiä: Millaista on hyvä opiskelijaohjaus? Mitä ovat hyvän ohjaajan ominaisuudet ja tehtävät? Millaisia apuvälineitä voidaan käyttää ohjauksen tukena? Näitä kysymyksiä käyttämällä haluttiin helpottaa laajan materiaalin läpikäymistä ja varmistaa, että aihe pysyy rajattuna. Kysymystenasettelun koettiin auttavan opinnäytetyön kirjoittamisprosessin jäsentelyssä, ja ehkäisevän liian laajan näkökulman valitsemista. Aihetta rajattiin siten, että opinnäytetyöstä tulisi ytimekäs ja havainnollinen. Työn raporttiosuudessa ilmi tulleet tärkeimmät johtopäätökset esitellään opiskelijaohjauskäsikirjassa.

Kättilöksi opiskeleminen on haastava ja pitkä koulutus, ja harjoitteluiden ohjaajilla on tärkeä rooli opiskelijoiden motivaation ylläpitämisessä sekä tulevien, ammattitaitoisten kättilöiden koulutuksessa. Välittämällä omia tietojaan ja taitojaan eteenpäin, ohjaaja edesauttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaiskuvan kättilön ammatista. Suhtautumalla tehtävään avoimin ja ennakkoluulottomin mielin, voi harjoittelujaksosta muodostua erittäin palkitseva kokemus myös ohjaajalle. Lähdemateriaalista koottujen johtopäätösten koettiin tukevan opinnäytetyön tekijöiden omia näkemyksiä sekä kokemuksia opiskelijaohjaukseen liittyen.

Opinnäytetyön tavoitteena oli opiskelijaohjauksen laadun kehittäminen Jorvin synnytisosastolla, jotta siellä voitaisiin tulevaisuudessa entistä paremmin ottaa huomioon ohjaajien, ja sitä kautta myös opiskelijoiden tarpeet. Opinnäytetyön tarkoituksiksi määriteltiin puolestaan konkreettisen materiaalin tuottaminen Jorvin synnytisosaston kättilöille opiskelijaohjauksen kirjalliseksi tueksi. Huomioon otettiin myös, miten tuotos saavuttaisi parhaiten kohderyhmänsä, kättilöohjaajat. Toiveena oli kirjallinen materiaali,

ja oppaasta tehtiin lyhyt, sillä synnytyssalityöskentely on usein kiireistä eikä aikaa pitkien kirjallisten materiaalien lukemiseen välttämättä jää. Oppaan sisältö, ulkoasu sekä kieli mietittiin tarkkaan, jotta siitä saatiin helppolukuinen sekä kiinnostava kokonaisuus. Käytettyjen lähteiden perusteella luotiin hyvä apuväline opiskelijaohjauksen tueksi.

Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että tasokas opiskelijaohjaus on useista tekijöistä koostuva kokonaisuus, jonka ylläpitämiseen ja kehittämiseen tulee kiinnittää erityishuomiota myös tulevaisuudessa. Koulutuksen ja tuen avulla voidaan turvata ohjaajien jaksaminen, sekä opiskelijoiden saaman ohjauksen laadukkuus. Aihe on aina ajankohtainen, sillä hoitoalan kiinnostavuudella ja houkuttelevuudella on myös yhteiskunnallista merkitystä. Hoitoalalle tarvitaankin jatkuvasti lisää työntekijöitä. Ohjaaminen voidaankin nähdä eräänlaisena panostuksena tulevalle hoitotyölle, sillä opiskelijat voivat olla tulevia työyhteisön jäseniä (Helin 2004: 49-50).

Tuotoksena syntyneen käsikirjan sisällöksi haluttiin validia tietoa, joten lähteiksi valittiin mahdollisimman luotettavaa, aiempaa tutkittua materiaalia. Lähteitä arvioitiin kriittisesti, myös omien kokemusten ohjaamana. Loppuvaiheen kättilöopiskelijoina tekijöillä onkin runsaasti kokemusta erilaisista harjoittelupaikoista ja ohjaajista. Työn luotettavuutta lisää myös käytettyjen aineistojen tuoreus ja riittävän suuri määrä. Haasteina koettiin, miten saada synnytyssalikättilöille hyödyllistä ja käyttökelpoista tietoa, sillä heillä nähtiin olevan jo valmiiksi paljon tietämystä ja ammattitaitoa. Lisähaasteensa työhön toi se, ettei tekijöillä ole vielä omakohtaista kokemusta synnytyssaliharjoitteluista.

Käsikirja tulee käytettäväksi Jorvin synnytyssalissa työskenteleville kättilöohjaajille. Sen käyttökelpoisuuden tarkasteleminen toteutuukin Jorvin synnytyssalissa, jossa sitä saadaan vapaasti testata käytännön työssä sekä tarvittaessa esimerkiksi tehdä sisältöön lisäyksiä. Tulevaisuudessa tuotosta voidaan mahdollisesti hyödyntää myös muissa synnytyssaleissa laadukkaana opiskelijaohjauksen yhtenä apuvälineenä, sillä ohjattujen harjoitteluiden ohjauskäytännöissä on jatkuvasti kehitettävää. Ohjauksen kehittäminen on sekä työelämän että oppilaitosten yhteinen haaste (Meretoja ym. 2006b: 15). Yksi kehittämiskohde voisikin olla tasokkaan ohjaajakoulutuksen järjestäminen kaikille opiskelijoiden ohjaajina toimiville. Näin ohjaajat saisivat lisää tietoa hoitoalan koulutuksesta, ohjaustavoista sekä opiskelijoiden ammatillisen kasvun tukemisesta. Jatkotutkimuksena voitaisiinkin selvittää, millainen olisi hyvän ohjaajakoulutuksen sisältö ja toteutus.

Opinnäytetyön tekeminen oli haastava mutta antoisa prosessi, jonka koettiin kehittäneen ammattitaitoa sekä valmistaneen omalta osaltaan myös työelämän haasteisiin. Prosessin koetaan olleen erityisen rikastuttava sen työelämälähtöisyyden vuoksi, ja toivomuksena on, että tuotoksena syntynyttä käsikirjaa voidaan hyödyntää ohjauksen laadun parantamisessa. Aihe koskettaa tekijöitä opiskelijoina, ja opiskelijaohjauksen kehittämiseen haluttiinkin tuoda omaa näkemystä. Toiminnallinen opinnäytetyö oli lisäksi tekijöille hyvin soveltuva toteutustapa, sillä sen myötä saatiin olla luovia sekä toteuttaa konkreettista materiaalia. Lopulliseen tuotokseen ollaan tyytyväisiä, ja siitä uskotaan olevan apua kaikille opiskelijaohjausta toteuttaville synnytyssalikätilöille.

.

Lähteet

- Bacon, L. 2010. Involving supervisors of midwives in student education. *British Journal of Midwifery* 18/5, 308-314.
- Beskin, D. 2009. Mentoring students: establishing effective working relationships. *Nursing standard* 23/30, 35-40.
- Blåka, G. 2006. Newcomers' learning of midwifery practice in a labour ward: a socio-cultural perspective. *Learning in Health and Social Care* 5/1, 35-44.
- Casey, D. & Clark, L. 2011. Roles and responsibilities of the student nurse mentor: an update. *British Journal of Nursing* 20/15, 933-937.
- Elomaa, L., Lakanmaa, R., Paltta, H., Saarikoski, M., Sulosaari, V. 2008. Taitava harjoittelun ohjaaja. *Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja* 24. Turun Ammattikorkeakoulu.
- Eskola, K. & Hytönen, E. 2002. *Nainen hoitotyön asiakkaana*. WSOY.
- Euroopan Unioni. EUR-Lex. Neuvoston direktiivi 80/155/ETY, annettu 21 päivänä tammikuuta 1980, kättilöntoimeen ryhtymistä ja kättilöntoimen harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta.
- Finnerty, G., Graham, L., Magnusson, C., Pope, R. 2006. *British journal of Midwifery*. Empowering midwife mentors with adequate training and support 14/4, 187-190.
- Fisher, M. & Webb, C. 2008. Learning in health and social care. What do midwifery mentors need? Priorities and impact of experience and qualification 8/1, 33-46.
- Fowler, D. 2004. Student midwives and accountability: are mentors good role models? *British Journal of Midwifery* 16/2, 100-104.
- Fraser, D. 2002. An exploration of the learning environment for students on the labour ward. *MIDIRS Midwifery Digest* 12/4, 553-556.
- Helin, R. 2004. *Opiskelijaohjaus osana terveystieteen ammattilaisen työtä. Ohjaajan näkökulma*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos.
- Hughes, A. & Fraser, B. 2011. "There are guiding hands and there are controlling hands": Student midwives experience of mentorship in the UK. *Midwifery* 27/4, 477-483.
- HUS – Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiri. 2011. Terveystieteen opiskelijat. Verkko-dokumentti. <<http://www.hus.fi/default.asp?path=1%2C28%2C2530%2C36735%2C36736>>. Luettu 30.11.2011.
- Janhonen, S. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2004. *Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveystieteillä*. WSOY.

- Jokinen, P., Gröhn-Rissanen, M., Mikkonen, I., Lappalainen, M. 2005. LYHTY – ohjatun harjoittelun oppimisympäristön kehittäminen. *Sairaanhoitaja* 11/78, 17-19.
- Jones, D. 2004. An evaluation of midwifery mentors and their perception of mentoring. *MIDIRS Midwifery Digest* 14/2, 157-162.
- Kankaanpää, S. & Lassinen, S. 2009. Hoitajien näkemyksiä sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelun ohjauksesta. *Opinnäytetyö*. Hämeen Ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma.
- Kurko, T. & Mohtaschemi, R. 2009. Synnytyksen hoidon oppiminen. Kysely valmistumisvaiheen kättilöopiskelijoille. *Opinnäytetyö*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma, kättilötyön suuntautumisvaihtoehto.
- Kuusisto, M. 2009. Opiskelijaohjauksen sietämätön keveys : Synnytyssalikättilöiden kokemuksia opiskelijaohjauksesta. *Opinnäytetyö*. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma, kättilötyön suuntautumisvaihtoehto.
- Kyngäs, H. & Kääriäinen, M. 2005. Käsitemallin ohjauskäsitteestä hoitotieteessä. *Hoitotiede* 17/5, 250-258.
- Kättilöliitto. 2004. Tiedolla, taidolla ja tunteella – kättilötyön eettiset ja laadulliset perusteet. Verkkodokumentti. <http://www.suomenkatiloliitto.fi/static/tiedolla_taidolla_tunteella.pdf>. Luettu 30.11.2011.
- Kättilöliitto. 2009. Verkkosivut. <<http://www.suomenkatiloliitto.fi>>. Luettu 30.11.2011.
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. 1994. 28.6.1994/559 muutoksineen.
- Leino-Kilpi, H. & Välimäki, M. 2009. Etiikka hoitotyössä. WSOY.
- Manninen, E. & Pulkkinen, M. 2003. Käsikirja harjoittelun ohjauksen sisällöstä. *Sairaanhoitaja* 12/76, 17-19.
- McTavish, L. 2010. A student midwife's experiences in the 21st century. *British Journal of Midwifery* 18/1, 43-47.
- Mella, P. 2010. Osaamisen arviointi hoitotyön ohjatussa harjoittelussa – kirjallisen arvioinnin sisältö. Pro gradu –tutkielma. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.
- Meretoja, R., Eriksson, E., Häggman-Laitila, A., Kumpula, M., Rekola, L., Sillanpää, K. 2006a. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kliinisen osaamisen ohjaaminen - ohjausmallin kehittäminen ja arviointi hoitotyön ja ensihoidon alueella. Hankkeen loppuraportti. Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadia.
- Meretoja, R., Häggman-Laitila, A., Lankinen, I., Sillanpää, K., Rekola, L., Eriksson, E. 2006b. Lähiohjaaja sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. *Tutkiva Hoitotyö* 4/2, 10-16.
- Metropolia Ammattikorkeakoulu. 2011. Verkkosivut. <www.metropolia.fi>. Luettu 30.11.2011.

Metropolia Ammattikorkeakoulu. 2012. Opinto-opas. Verkkodokumentti. <<http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php?rt=index/nuoretJaAikuiset/SHK12S1>>. Luettu 11.04.2012.

Mietola-Koivisto, T. 2007. Mentorointi synnytyssalikätilöiden ammatillisen kasvun tukena. Pro gradu –tutkielma. Tampereen Yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos.

Miles, S. 2008. Make or break: the importance of good mentorship. British Journal of Midwifery 16/11, 704-711.

Ojajarvi, S. 2007. Synnytyksen hoidosta synnyttäjän hoitoon – Kätilöopiskelijoiden ammatti-identiteetin rakentuminen ohjatussa harjoittelussa. Pro gradu –tutkielma. Oulun Yliopisto. Hoitotieteen ja terveystieteiden laitos.

Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeinen osaaminen ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 24. Helsinki.

Richmond, H. 2006. Midwives. Mentoring in midwifery 9/11, 434-437.

Saarikoski, M. 2002. Clinical learning environment and supervision. Development and validation of the CLES evaluation scale. Turun Yliopiston julkaisuja. Turun Yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Saarikoski, M., Kaila, P., Leino-Kilpi, H. 2009. Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokemana – muutokset kymmenvuotiskaudella. Hoitotiede 21/3, 163–173.

Saarikoski, S. 1992. Synnytysopin perustiedot. Legenkustannus Oy.

Sairaanhoitajaliitto. Karvinen, M. 2009. Laatua työharjoitteluun. Verkkodokumentti. <http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/amatilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitajalehti/8_2009/muut_artikkelit/>. Luettu 30.11.2011.

Sarvimäki, A. & Stenbock-Hult, B. 1996. Hoito, huolenpito ja opetus. WSOY.

Sipponen, M. 2009. Opiskelijaohjaus äitiys- ja lastenneuvolassa lähiohjaajien näkökulmasta. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos.

Snow, D., Rouhana, N., Cunningham, V. 2007. A manual for preceptors. Second printing. The Stony Brook University, Health Sciences Center, School of Nursing. Verkkodokumentti. <<http://www.nursing.stonybrook.edu/nursingwprod.nsf/amanualfor-preceptorsrevised07.pdf>>. Luettu 11.01.2012.

Sonntag, P. 1998. Novisiit synnytyssalissa – Kätilöopiskelijoiden kokemuksia ja arvioita klinisen opiskelun ohjauksesta ja järjestelyistä synnytyssalissa. Pro gradu –tutkielma. Lapin yliopisto. Kasvatustieteen koulutusohjelma.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2010. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. Kannanotto. Synnytyksessä toteutettavan hyvän hoidon eettiset perusteet. Verkkodokumentti. <http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=17300&name=DLFE-589.pdf>. Luettu 11.01.2012.

Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita. Heinonen, N. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22.

Steele, R. 2009. Gaining competence and confidence as a midwife. *British Journal of Midwifery* 17/7, 441-447.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Gummerus. Jyväskylä.

Vuorinen, R. 2004. Hoitotyön ohjattu harjoittelu – kirjallisuuskatsaukseen perustuva tarkastelu. Hoitotyön ryhmän julkaisu 1/2004: 8.

Ylikorkala, O. & Tapanainen, J. 2011. Naistentaudit ja synnytykset. Duodecim.

Liite 1.

Tiedonhakutaulukko.

Tietokanta	Hakusanat	Käytetyt rajaukset	Osumat yhteensä	Hyväksytty otsikon perusteella	Hyväksytty abstraktin perusteella	Hyväksytty koko tekstin perusteella
LINDA	opiskelija? + ohjaus	tutkimukset vuosilta 2001-2011	22	9	3	2
LINDA	harjoittelu? + kätilö?	tutkimukset vuosilta 2001-2011	4	1	1	1
LINDA	midwife? + student?	tutkimukset vuosilta 2001-2011	9	0	0	0
NELLI	opiskelija + ohjaus	käytetty monihakua (rajattu pois Ebsco Academic-, CINAHL-, Linda- ja Medic – tietokannat)	102	4	4	2
NELLI	hoitotyö? + ohjat? harjoit?	käytetty monihakua (rajattu pois Ebsco Academic-, CINAHL-, Linda- ja Medic – tietokannat)	13	3	3	1
NELLI	kätilö? + ohjattu harjoittelu	käytetty monihakua (rajattu pois Ebsco Academic-, Ci-	17	6	2	0

		nahl-, Linda- ja Medic – tietokannat)				
CINAHL	labour* AND ward* AND stu- dent*	tutkimukset vuosilta 2001-2011	21	3	2	2
CINAHL	midwife* AND men- tor* AND student*	tutkimukset vuosilta 2001-2011	145	33	12	8
CINAHL	midwife* AND prac- tice* AND labour ward	tutkimukset vuosilta 2001-2011	25	3	1	1
CINAHL	midwifery AND edu- cation AND mentoring	tutkimukset vuosilta 2001-2011	26	5	4	3
CINAHL	midwife* AND stu- dent* AND preceptor*	tutkimukset vuosilta 2001-2011	36	3	0	0

Liite 2.

Euroopan Unioni. Neuvoston direktiivi 80/155/ETY, 27 artikla.

"B. KLIININEN JA KÄYTÄNNÖLLINEN OPETUS

Harjoittelu tulee suorittaa asianmukaisessa ohjauksessa:

1. Raskausneuvonta, sisältäen vähintään 100 ennen synnytystä tehtyä tutkimusta.
2. Vähintään 40 raskauden seuranta ja hoito.
3. Opiskelijan on itse hoidettava vähintään 40 synnytystä. Jos opiskelija ei voi hoitaa tätä määrää synnytyksiä synnyttäjien vähyyden vuoksi, voidaan hyväksyä vähintään 30 synnytyksen hoitaminen edellyttäen, että opiskelija lisäksi avustaa 20 synnytyksessä.
4. Aktiivinen osallistuminen perätilasynnytyksiin; jos tämä ei ole mahdollista, sen vuoksi, ettei perätilasynnytyksiä ole, harjoittelu voidaan suorittaa simuloidussa tilanteessa.
5. Välilihanleikkauksen tekeminen ja haavan ompelu; haavan ompelua opetetaan sekä teoriassa että käytännössä. Haavan ompelun opetukseen kuuluu sekä välilihanleikkaushaavan että pelkän välilihan repeämän ompelu. Opetus voidaan antaa simuloidussa tilanteessa, jos se on aivan välttämätöntä.
6. Seuranta ja hoito 40 riskisynnyttäjälle raskauden, synnytyksen tai lapsivuodeajan aikana.
7. Vähintään 100 lapsivuoteisen naisen ja terveen vastasyntyneen seuranta ja hoito (mukaan lukien tutkimus) synnytyksen jälkeen.
8. Erityishoitoa tarvitsevien vastasyntyneiden seuranta ja hoito, mukaan lukien keskoset, yliaikaiset, alipainoiset ja sairaat lapset.
9. Gynekologisten ja obstetristen sairauksien hoito.
10. Perehdytys sisätautien ja kirurgisten sairauksien hoitoon. Perehdytys sisältää teoreettista opetusta ja käytännön harjoittelua."

Liite 3.

Harjoittelun alku	Opiskelijalle nimetty oma ohjaaja:	Pvm. jolloin asia tarkastettu Jos toteutettu muun kuin oman ohjaajan toimesta, toteuttajan nimi (helpottamaan loppuarviota)
	Opiskelijan CV:hen tutustuminen	
	Yleisiin harjoittelun oppimistavoitteisiin tutustuminen	
	Opiskelijan henkilökohtaisiin oppimistavoitteisiin tutustuminen	
	Opiskelijan kulkutunniste ja nimikyltti	
	Osaston esittely <ul style="list-style-type: none"> • synnytyshuone • lastenhuone ja siellä toimiminen • virvoittelutilanteessa (opiskelijan rooli) • huuhteluhuone ja siellä toimiminen • kanslia ja potilastaulumerkinnät • sosiaaliset tilat ja yhteiset pelisäännöt 	
	Keskustelua hoitotyötä ohjaavista arvoista, hoidon periaatteista ja ammatillisuudesta.	
Harjoittelun puoliväli	Väliarvio	
	Tarkistus, että opiskelija on saanut jatkuvaa kirjallista ja suullista palautetta harjoittelun kuluessa (ns. palautevihko)	
Harjoittelun lopussa	Suullinen loppuarvio	
	Kirjallinen loppuarvio	
	Muistutus vapaaehtoisesta CLES- palautteesta	
	Kulkutunnisteen palautus	

Liite 4.

Käsikirja opiskelijaohjauksen tueksi

Tämä käsikirja on syntynyt opinnäytetyön tuotoksena, ja se on tarkoitettu Jorvin synnytyssalin kätilöille opiskelijaohjauksen tueksi. Opiskelijaohjaus on tärkeä osa terveydenhuoltoalan koulutusta, ja se koskee niin ohjaajia, opiskelijoita kuin ammattikorkeakoulun opettajiakin. Ohjauksen tulee olla laadukasta, ja olennaista on, että ohjaava henkilökunta saa tarkoituksenmukaista koulutusta ohjauksen toteutusta varten. Ihannetilanteessa jokainen opiskelija saa laadultaan yhtä hyvää ohjausta, sillä onnistuneilla harjoittelukokemuksilla on suuri vaikutus opiskelumotivaatioon.

Opinnäytetyön tavoitteeksi määriteltiin opiskelijaohjauksen kehittämisen Jorvin synnytyssalissa, jotta siellä voitaisiin tulevaisuudessa entistä paremmin ottaa huomioon ohjaajien, ja sitä kautta myös opiskelijoiden tarpeet. Tutkitun tiedon perusteella etsittiin keinoja opiskelijaohjauksen toteuttamista ja kehittämistä varten. Opiskelijaohjauksen toteuttaminen ilman apuvälineitä tai ohjeita voi olla hankalaa sekä jäsentymätöntä, varsinkin aloitteleville ohjaajille.

Pyrkimyksenä oli auttaa ylläpitämään opiskelijamyönteistä ilmapiiriä, jossa opiskelijat nähdään rikkautena ja tasavertaisina, tulevina kollegoina. Ammattitaitoa edistävät harjoittelujaksot ovat keskeinen osa kätilökoulutusta, ja niiden tavoitteena on tukea kätilöksi oppimista vahvistamalla teorian ja käytännön välistä yhteyttä. Tätä käsikirjaa voidaan käyttää hyvän opiskelijaohjauksen tukena, ja näin edesauttaa henkilökunnan jaksamista, sekä opiskelijoiden harjoittelumyönteisyyttä.

- Metropolia Ammattikorkeakoulun kätilöopiskelijat Juulia Carpén & Sanni Lopenen

2012

* * *

Sisällysluettelo

- 1. Metropolia Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisia synnytyssaliharjoitteluiden tavoitteita*
- 2. Hyvä ohjaaja...*
- 3. Ohjaajan rooli*
- 4. Vinkkejä palautteen ja arvioinnin antamiseen*
- 5. Hyvä oppimisympäristö*
- 6. Onnistuneeseen harjoitteluun vaikuttavia tekijöitä*
- 7. Tarkistuslista ohjaajille (Ojala, O.)*

1. Metropolia Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaisia synnytyssaliharjoitteluiden tavoitteita

Kätilöopiskelija määrittelee harjoittelua varten itselleen osaamistavoitteet opetussuunnitelman, sekä omien oppimistarpeidensa mukaan. Ne ohjaavat omalta osaltaan harjoittelun etenemistä ja helpottavat myös ohjaajan työskentelyä - ohjaajan on helpompi suunnitella sekä toteuttaa ohjausta mahdollisimman opiskelijalähtöisesti. Hyvin laadittujen ja kirjattujen tavoitteiden avulla opiskelijan on helppo arvioida omaa oppimistaan, sekä kiinnittää huomiota mahdollisiin, vielä saavuttamatta jääneisiin, tavoitteisiin.

1. Synnytyssaliharjoittelu:

- Opiskelija osaa ohjattuna hoitaa säännöllisen synnytyksen.
- Opiskelija osaa ohjattuna arvioida synnytyksen etenemistä ja hallitsee äidin ja sikiön hyvinvoinnin keskeiset seuranta- ja auttamismenetelmät. Hän osaa käyttää klinisiä taitojaan ja auttamismenetelmiä asiakaslähtöisesti synnytysprosessin aikana.
- Opiskelija osaa arvioida synnytyshoitokulttuuria näyttöön perustuen.
- Opiskelija hallitsee ammatillisen vuorovaikutuksen synnyttävän perheen hoidossa, sekä osaa ohjata ja tukea synnyttävää perhettä.
- Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida itsenäisesti terveen vastasyntyneen hoitoa.
- Opiskelija osaa tukea ja arvioida perheen synnytyskokemusta, varhaista vuorovaikutusta sekä ensi-imetystä.
- Opiskelija osaa perustella toimintaansa, analysoida oppimaansa sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen avulla.
- Opiskelijan toiminta on ergonomista, ekologista, eettistä sekä ammatillista.

2. Synnytyssaliharjoittelu:

- Opiskelija osaa hoitaa itsenäisesti säännöllisen synnytyksen moniammatillisen työyhteisön tukemana sekä osallistua riskisynnytysten hoitoon osana työryhmää.
- Opiskelija osaa arvioida itsenäisesti synnytyksen etenemistä, suunnitella hoitoa aikaisempaa osaamistaan ja teoriatietojaan soveltaen sekä arvioida syntymän hoidon kehittämistarpeita
- Opiskelija hallitsee äidin ja sikiön hyvinvoinnin seurantamenetelmät, sekä synnytyksen hoidon edellyttämät kliiniset taidot.
- Opiskelija osaa tehdä johtopäätöksiä synnytyksen hoidon kokonaisuudesta ja suunnitella toimintaansa sen perusteella työryhmän jäsenenä.
- Opiskelija tunnistaa häiriöt synnytyksen kulussa, sekä osaa muuttaa toimintaansa kiireellisissä ja muuttuvissa tilanteissa sekä riskisynnyttäjien hoidossa.
- Opiskelija osaa ohjata synnyttäjää sekä perhettä itsenäisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- Opiskelija tunnistaa omat rajansa ja taitonsa, sekä osaa tarvittaessa hakea kollegiaalista tukea

2. Hyvä ohjaaja...

- *on ammattitaitoinen, ja hänen tietonsa ja taitonsa ovat ajan tasalla*
- *on rauhallinen, määrätietoinen, kärsivällinen, asiallinen, huumorintajuinen, vastuullinen, suvaitsevainen...*
- *ottaa opiskelijan huomioon*
- *on motivoitunut työhönsä ja opiskelijaohjaukseen*
- *omaa hyvät vuorovaikutustaidot*
- *rohkaisee opiskelijaa kysymään – ”ei tyhmiä kysymyksiä”*
- *antaa aikaa oppimiselle, huomioiden opiskelijoiden yksilöllisyyden*
- *ymmärtää ohjaamisen merkityksen*
- *tunnistaa opiskelijan oppimistarpeet ja kehittymishaasteet*
- *tiedostaa olevansa vastuussa opiskelijan toiminnasta, mutta samalla osaa arvioida ohjattavan tietoja ja taitoja => opiskelija voi etenkin toisella harjoittelujaksolla toimia myös itsenäisesti*
- *tukee opiskelijaa päivittäisten hoitotilanteiden kohtaamisessa ja kannustaa kertomaan tuntemuksistaan*
- *antaa säännöllistä ja rakentavaa palautetta*
- *järjestää aikaa reflektoinnille ja palautteenannolle*
- *tarkkailee ja havainnoi opiskelijan kehittymistä jatkuvasti => huomioi, missä vielä parantamisen varaa => oppimistilanteiden järjestäminen*

3. Ohjaajan rooli

Ohjaajana toimiminen on luottamustehtävä, jossa tehdään yhteistyötä opiskelijan sekä ammattikorkeakoulun kanssa, saaden tukea muilta työyhteisön jäseniltä. Ohjaajilla on merkityksellinen rooli tulevien, ammattitaitoisten kättilöiden koulutuksessa. Välittämällä omia tietojaan ja taitojaan eteenpäin, ohjaaja edesauttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaiskuvan kättilön ammatista. Suhtautumalla tehtävään avoimin ja ennakkoluulottomin mielin, voi harjoittelujaksosta muodostua erittäin palkitseva kokemus myös ohjaajalle!

Harjoittelun alussa:

- *tilojen, laitteiden sekä muun henkilökunnan esittely*
- *osaston toimintatavoista sekä periaatteista keskusteleminen*
- *tavoitekesustelun järjestäminen*
- *harjoittelun toteutuksen ja ohjauksen suunnittelu opiskelijan tavoitteiden, tarpeiden sekä osaston tarjoamien oppimismahdollisuuksien pohjalta*

Koko harjoittelun ajan:

- *muun henkilökunnan informoiminen opiskelijan harjoittelun kulusta*
- *konkreettinen ohjaus opastaen, ohjeistaen sekä näyttämällä kädestä pitäen*
- *oppimistilanteiden järjestäminen opiskelijan tavoitteiden saavuttamiseksi*
- *oppimistavoitteiden saavuttamisen varmistaminen säännöllisesti väliarvioiden sekä palautevihkon avulla*
- *etenkin haastavien ja vaikeiden tilanteiden purkaminen yhdessä opiskelijan kanssa*

Harjoittelun lopussa:

- *loppuarvioinnin järjestäminen*
- *oman toiminnan reflektointi*

4. Vinkkejä palautteen ja arvioinnin antamiseen

Turvallisessa oppimisympäristössä sekä hyvässä opiskelijan ja ohjaajan välisessä vuorovaikutussuhteessa annettu arviointi ja palaute ovat onnistuneen harjoittelun perusedellytyksiä. Opiskelijan oppimistavoitteet luovat perustan arvioinnille. Opittavia sisältöjä ja tavoitteita verrataan opintojakson vaatimustasokuvauksiin. Lisäksi rakentavaan arviointiin sisältyy kummankin osapuolen itsearviointi. Mikäli negatiivista palautetta on annettava, tulisi se esittää asiallisesti ja antaen parannusehdotuksia toimintatapojen kehittämiseksi.

- arvioinnin tulisi olla sekä suullista että kirjallista – etenkin suullista palautetta on tärkeää antaa koko harjoittelun ajan, mahdollisimman pian tilanteen jälkeen
- arviointiperiaatteiden on oltava samanlaisia kaikille opiskelijoille, sisältäen mm. opiskelijan hoitotaidot, hoitotyön asenteiden ja ammattietiikan omaksumisen, päätöksenteko-osaamisen sekä kommunikaatio- ja yhteistyökyvyt
- palautteesta ja arvioinnista on hyötyä etenkin silloin, kun ne ovat rakentavia ja siten oppimista edistäviä – on hyvä muistaa myös sanonta ”virheistä oppii”!
- hyvä tapa antaa rakentavaa palautetta on kysyä opiskelijan omaa suhtautumista arviointiin tilanteisiin, ja pohtia yhdessä, miten asiat olisi mahdollisesti voinut tehdä toisin – tämä kannustaa opiskelijaa myös itsearviointiin
- ensin on tärkeää pyrkiä kehuaan opiskelijan onnistumista, ja vasta sitten tuoda esiin vielä harjoitusta kaipaavat tekijät
- palautteenantotilanteiden tulisi olla ilmapiiriltään kiireettömiä, sekä tapahtua mielellään kahden kesken – opiskelijat arvostavat henkilökohtaista ja konkreettista palautetta
- kehittävä palaute perustuu opiskelijan toiminnan, kehityksen sekä tavoitteiden saavuttamisen jatkuvaan havainnointiin
- harjoittelun aikana on hyvä pitää väliarviointeja, joissa ohjaaja ja opiskelija käyvät läpi asetettuja tavoitteita sekä niiden saavuttamista - apuna ja tukena voidaan käyttää opiskelijan palautevihkoa
- loppuarviointiin osallistuvat opiskelija, ohjaaja sekä ammattikorkeakoulun opettaja – yhdessä käydään läpi opiskelijan yksilölliset ja osaamistasoon nähden saavutetut tavoitteet ja oppimistulokset sekä suullisesti että kirjallisesti
- mahdollisuuksien mukaan on hyvä käyttää arvioinnin tukena myös muiden osaston työntekijöiden antamia palautteita opiskelijan osaamisesta

5. Hyvä oppimisympäristö

Tasokas oppimisympäristö motivoi ja tukee opiskelijaa ammatillisessa kehityksessä. Hyvä oppimisympäristö on opiskelijamyönteinen, ja kaikki työntekijät ovat valmiita ja sitoutuneita ohjaamaan. Henkilökuntaa tulisi olla riittävästi, ja ohjaamiseen kuluva aika olisi otettava huomioon jo ohjaajien työaikasunnittelussa. Mikäli opiskelijaohjaukseen ei panosteta eikä resursseja huomioida, voivat osastot kokea sen liian kuormittavaksi muun työn ohella. Tällöin opiskelijat koetaan rikkauden sijaan taakkana.

Hyvään oppimisympäristöön vaikuttavia tekijöitä ovat...

- *ajankohtaiseen näyttöön perustuva hoitotyö sekä terveydenhuollon eettisten periaatteiden noudattaminen*
- *potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien sekä yksityisyyden kunnioittaminen, ja uskonnollisten sekä kulttuurillisten tekijöiden huomioonottaminen*
- *toimintafilosofian sekä toimintaa ohjaavien arvojen oleminen koko henkilökunnan tiedossa*
- *opiskelijamyönteisyys, henkilökunnan ohjaushalukkuus sekä osastolla vallitseva yhteishenki*
- *osastonhoitajan rooli työyhteisössä => voi toiminnallaan luoda mielekkään ympäristön hoidolle, työskentelylle ja opiskelulle*
- *riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit sekä ohjausvastuun jakautuminen tasaisesti*
- *ohjaajien mahdollisuus saada asiaan liittyvää koulutusta*
- *harjoitteluiden sisällöistä sekä harjoittelusopimusten velvoitteista tiedottaminen koko toimintayksikölle*

6. Onnistuneeseen harjoitteluun vaikuttavia tekijöitä

- *opetussuunnitelman ja sen tavoitteiden tunteminen on oleellista onnistuneen ohjaussuhteen perustaksi*
- *harjoittelujakson opetussuunnitelman sekä tavoitteiden tunteminen, ja niiden mukaan ohjauksen sisällön suunnittelu*
- *opiskelijalle annetaan mahdollisuus reflektointiin ja hoitotaitojensa kehittämiseen => teoria ja käytäntö yhdistyvät kokonaisuudeksi, ja opiskelija saa realistisen kuvan käytännön hoitotyöstä*
- *opiskelija saa toiminnastaan ja osaamisestaan jatkuvaa palautetta, jolloin ammatillinen vastuullisuus sekä itsenäisyys kasvavat*
- *ohjaajan työtä helpottaa, mikäli ohjaajan rooli ja vastuualueet on osastolla selkeästi määritelty*
- *ohjaaja sitoutuu ja orientoituu ohjaustehtäväänsä*
- *määrätyn ohjaajan avulla opiskelijan on helpompaa tutustua ja perehtyä osaston toimintaan*
- *oma ohjaaja oppii tuntemaan opiskelijan sekä luottamaan tämän tietoihin ja taitoihin - ohjaajan ja opiskelijan välille syntyy toimiva vuorovaikutussuhde, joka parhaimmillaan tukee molempien ammatillista kehitystä*
- *ohjaaja osaa perustella ja selittää päätöksiään ja toimintaansa, ymmärtää hyvän ohjaamisen ja sen organisoinnin merkityksen, sekä tunnistaa oman vastuunsa ohjauksen tuloksista ja opiskelijan tavoitteisiin pääsemisestä*
- *ohjaajan on hyvä arvioida kriittisesti myös omaa toimintaansa, sekä vastaanottaa ohjauksestaan palautetta opiskelijalta*

Tarkistuslista ohjaajille:

Harjoittelun alku	Opiskelijalle nimetty oma ohjaaja:	Pvm. jolloin asia tarkastettu Jos toteutettu muun kuin oman ohjaajan toimesta, toteuttajan nimi (helpottamaan loppuarviota)
	Opiskelijan CV:hen tutustuminen	
	Yleisiin harjoittelun oppimistavoitteisiin tutustuminen	
	Opiskelijan henkilökohtaisiin oppimistavoitteisiin tutustuminen	
	Opiskelijan kulkutunniste ja nimikyltti	
	Osaston esittely <ul style="list-style-type: none"> • synnytyshuone • lastenhuone ja siellä toimiminen • virvoittelutilanteessa (opiskelijan rooli) • huuhteluhuone ja siellä toimiminen • kanslia ja potilastaulumerkinnät • sosiaaliset tilat ja yhteiset pelisäännöt 	
	Keskustelua hoitotyötä ohjaavista arvoista, hoidon periaatteista ja ammatillisuudesta.	
Harjoittelun puoliväli	Väliarvio	
	Tarkistus, että opiskelija on saanut jatkuvaa kirjallista ja suullista palautetta harjoittelun kuluessa (ns. palautevihko)	
Harjoittelun lopussa	Suullinen loppuarvio	
	Kirjallinen loppuarvio	
	Muistutus vapaaehtoisesta CLES- palautteesta	
	Kulkutunnisteen palautus	